Bat. Gen.
VI
508.

6

REGLEMENT
SUR LE
DERNIER ARTICLE
DU
TRAITÉ
DE

VI 500.

REGLEMENT

VOOR DE

BEREDEN ARTILLERIE.

RUITERSCHOOL.

(R.S.).

LANDSDRUKKERIJ — WELTEVREDEN
1922.

BAT.
GENOOTSCHAP
VAN
K.EN W.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 1-7-2020
Nomor Induk : 1525/IPN-Mus
BIB - ID : 8959360
ITEM - ID : 21212469
Asal : Museum Pusat

INHOUD.

	Blz.
Lijst van afkortingen	IX
Aanteekening omtrent hetgeen van dit reglement moet worden gekend	XI
Inleiding	1

HOOFDSTUK I.

Oefeningen benoodigd tot het bevestigen van den zit.

Algemeene beschouwingen over den zit	5
Lenigheidsoefeningen te voet	10
Lenigheidsoefeningen te paard	10
Wenken voor den onderwijzer	17
Voltigeeren	18
Springen	21
Het geleiden van de paarden	22
Het op- en afspringen	24
Het aannemen van de teugels	27
Het gebruik van de stijgbeugels	29
Het opstijgen	30
Het afstijgen	32

HOOFDSTUK II.

Het eigenlijk rijkunstig onderricht.

Algemeene beschouwingen over de hulpen	34
Beenhulpen	34

Blz.

Teugelhulpen 35
Gewichtshulpen 42
Overeenstemming in de hulpen 43
Het beloonen en straffen 44

De hulpen, welke den recruut moeten worden onderwezen.

De hulpen om voorwaarts te gaan, of een snelleren gang aan te nemen 46
De hulpen om halt te houden, een korteren gang aan te nemen of achterwaarts te gaan. 47
De hulpen voor de wendingen en voltes 48
De hulpen voor den galop 51
Het wijken voor een been 54
De hulpen voor het overschenkelen 55
De stang werking en besturing 55
Teugels in de linkerhand 56
Hoe de hulpen onderwezen worden 56
Het gebruik van de stijgbeugels 58
Het licht rijden 58

HOOFDSTUK III.

Toepassing van het geleerde bij het practisch rijden.

I. IN DE MANEGE.

Het geleiden van de paarden 61
Het opstellen in de manege bij den aanvang en het eindigen van de oefeningen 61
Het in beweging stellen 63
Het veranderen van hand 63

Blz.

Het aannemen van de verschillende gangen ... 64
Één pas en grooteren afstand nemen 65
Het rusten 66
De groote volte, het sluiten en openen ervan. 66—67
De volte 67
De wendingen 68
Het afzonderlijk rijden 70
Het overschenkelen 71
Het springen 72
Wenken voor den onderwijzer 75
De besturing met één hand 78

II. BUITEN DE MANEGE.

Het afzonderlijk rijden 79
Het terreinrijden 80
De sterke galop 83

HOOFDSTUK IV.

Bewegingen tot het verplaatsen van een aantal ruiters.

Opstelling 86
Nummeren 86
Opstijgen 86
Afstijgen 87
Richten 87
Afmarschen 88
Overgang van de colonne met éénen tot die tweeën 88

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Blz.

Overgang van de colonne met tweeën tot die met éénen 89
Opmarsch uit de colonne tot de linie 89
De colonne in een nieuwe richting doen marcheeren 90
De colonne doen halt houden en weder doen aanmarcheeren 90
Veranderen van gang 91

HOOFDSTUK V.

Voortgezette opleiding.

Inleiding 92
De hulpen 92

A. De oefeningen in de manege

Aanleuning 94
Nageven 95
Bijbrengen 95
Het wenden als inleiding tot het brengen van meerder gewicht op één schouder 96
Het wijken voor de beenen 97
De wending om de voorhand 98
De wending om het midden 99
Evenwicht. Halve ophoudingen 100
Het rechts of links afbuigen 102
Het recht-gaande paard 103
Oefeningen op twee hoefslagen 103

B. De oefeningen buiten de manege 104

HOOFDSTUK VI.

Oefeningen met de sabel.

(Alleen voor de met sabel bewapenden).

Blz.

Het trekken van de sabel 107
Het opsteken van de sabel 109
Het presenteeren van de sabel 111
Het in arm nemen van de sabel 111
Het dragen van de sabel 112
Wenken voor het gebruik van de sabel 113

PERPUSTAKAAN NASIONAL

LIJST VAN AFKORTINGEN.

co. = commando.

W.co. = waarschuwingscommando.

l. = linker.

r. = rechter.

p. = punt.

Uitv. = uitvoering.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

AANTEEKENING OMTRENT HETGEEN VAN DIT REGLEMENT MOET WORDEN GEKEND.

Officieren en onderofficieren belast met de opleiding van recruten en met de africhting van paarden:

Kennis van den geheelen inhoud.

Overige officieren, onderluitenants en onderofficieren-instructeur:

Kennis van den inhoud, voor zoover noodig om bij de batterijen als onderwijzer te kunnen optreden.

Wachtmeesters 1e klasse:

Kennis van de hoofdstukken IV en VI en practische kennis van de overige hoofdstukken.

Wachtmeesters 2e klasse:

Als wachtmeesters 1e klasse, behalve hoofdstuk VI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Brigadiers en korporaals:

Kunnen optreden als voorrijder bij de rijlessen; brigadiers bovendien practische kennis van hoofdstuk VI.

Stukrijders-verkenner worden bij de batterijen geoefend in hoofdstuk VI.

Woordelijke kennis mag niet worden geëischt.

INLEIDING.

1. Bij het onderwijs in het paardrijden is het aanvankelijk hoofdzaak den ruiter een goeden zit, geheel op evenwicht berustende, te doen verkrijgen.

Het verdere onderricht is geheel op het aanwezig zijn van den goeden zit gegrond.

2. Bij de zitoefeningen kunnen nagenoeg alle paarden eener batterij worden gebruikt, met uitzondering van die, welke slaan of om andere redenen gevaarlijk zijn.

Zoodra tot het onderwijzen van de hulpen wordt overgegaan, kan alleen met vrucht worden gebruik gemaakt van goed gaande, aan gewone hulpen gehoorzame paarden.

3. Tot en met het onderwijzen van de hulpen moet gebruik worden gemaakt van een gesloten rijbaan.

Tot aan het onderwijzen van de hulpen moet bij elke klasse recruten een volkomen afgericht ruiter op een rustig, goed gaand paard voorrijden.

4. Behalve het onderricht in Zweedsche gymnastiek en sport, wordt, zoomogelijk vóór elke rijles, aan den man onderricht gegeven in de lenigheidsoefeningen te voet, minstens gedurende ¼ uur. (zie punt 9).

PERPUSTAKAAN NASIONAL

5. De rijlessen moeten minstens drie kwartier duren, behalve den tijd voor het op- en afspringen of op- en afstijgen gevorderd.

6. De onderwijzer moet met het eenvoudige aanvangen om geleidelijk tot het meer samengestelde en moeilijke over te gaan. Dit geldt zoowel voor de volgorde van de oefeningen als voor de opklimming in elke oefening.

De uitleggingen, die hij geeft, moeten teruggebracht worden tot de strikst noodzakelijke, zij moeten juist geformuleerd en beslist worden uitgesproken en op een plaats, vanwaar elke ruiter deze hooren kan. Hij moet ze nooit geven gedurende vlotte gangen. Toch laat hij nooit zonder bemerking doorgaan de individueele fouten, welke betrekking hebben op de houding en besturing van het paard.

7. Voor de recruut-stukrijders worden de eerste 3 à 3½ maanden uitsluitend gebruikt voor het bevestigen van den zit (eerste hoofdstuk), daarna 2 à 2½ maanden voor het eigenlijk rijkunstig onderricht (tweede hoofdstuk) en de toepassing daarvan bij het practisch rijden in de manege (derde hoofdstuk sub I) en daarna 1 à 1½ maand voor de toepassing van het geleerde bij het practisch rijden buiten de manege (derde hoofdstuk sub II) en voor het vierde hoofdstuk. Ten slotte worden zij 3 à 3½ maanden geoefend in de stukrijderschool.

Voor de overige recruut-ruiters geldt dezelfde indeeling, de oefeningen te voet van Hoofdstuk

VI worden gedurende de opleiding te voet behandeld, die te paard aan het einde van de oefeningen in de R. S.

De onderwijzer behoeft zich niet angstvallig aan deze indeeling te houden; zoo is het zelfs zeer gewenscht, dat alvorens met de hulpenlessen te beginnen, bij elke les eerst ongeveer 10 minuten lenigheidsoefeningen te paard worden gehouden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

HOOFDSTUK I.

OEFENINGEN BENOODIGD TOT HET BEVESTIGEN VAN DEN ZIT.

Algemeene beschouwingen over den zit.

8. De verschillende doelen welke men zich in de beginperiode moet voorstellen opvolgend te bereiken, zijn:

a. Den ruiter vertrouwen geven;
b. Hem zit verschaffen;
c. Hem beheersching doen verkrijgen van zijne onwillekeurige bewegingen;
d. Hem de goede houding te paard leeren.

Ad. *a. Het geven van vertrouwen aan den ruiter.*

Het rijonderricht van den recruut stuit in den beginne af op den onberedeneerden en onwillekeurigen tegenstand van zijn zenuw- en spierstelsel welke stijfheid veroorzaakt.

Deze algemeene fout wordt bestreden door het vroolijk onderricht, door gesprekken van de recruten met de ouderen, die hen bij de eerste lessen behulpzaam zijn, in één woord door **afleiding.**

Juist bij deze eerste oefeningen, waarbij uit den aard der zaak veel gestapt wordt, moet de onderwijzer de recruten de eerste algemeene begrippen leeren. Over het paard sprekende, zal hij hun vertellen dat het verdeeld wordt in:

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Voorhand, waaraan: hoofd, hals, manen en manenkam, schoft, borst en voorbeenen.

Middenhand of romp, waaraan: rug, ribben, buik, lendenen en flanken.

Achterhand, waaraan: kruis, heupen, dijen, billen, staart en achterbeenen.

Verder, dat de zijde van ruiter en paard, welke gekeerd is naar het midden van de baan, waarop gereden wordt, **binnenzijde,** de daaraan tegenover gestelde, **buitenzijde** wordt genoemd, waaruit van zelf is af te leiden wat door: **binnenhand, buitenteugel,** enz. wordt verstaan;

dat men rechts (links) in de rijbaan is of op de r. (l) hand rijdt, wanneer de r. (l) zijde van den ruiter naar binnen is gekeerd;

dat men in het algemeen door **hoefslag** verstaat de lijn, hetzij recht of gebogen, waarop het paard zich voortbeweegt, doch meer in het bijzonder nog het voetspoor der paarden langs de zijden der rijbaan.

Volgen de achterbeenen den hoefslag der voorbeenen, zoo wordt gezegd, dat het paard op één hoefslag gaat; op twee hoefslagen, wanneer het zijwaarts treedt, zoodat de voor- en achterbeenen zich op afzonderlijke, doch evenwijdige hoefslagen bewegen.

Verder door de ruiters het signalement van hun paarden te leeren, enz., enz.

Ad. *b. Middelen tot verkrijgen van den zit.*

Zoodra het vertrouwen is verkregen moet men den ruiter leeren, die houding te verkrijgen, welke

mogelijk maakt het onderricht snel vooruit te brengen.

Men houdt den ruiter in het zadel door zijn zit en door de beugels.

De **zit.** De zit is de eigenschap, die den ruiter veroorlooft in alle omstandigheden meester te blijven over zijn evenwicht, hoe ook de bewegingen van het paard mogen zijn.

De zit is de voornaamste der aan te kweeken eigenschappen, want hij is de basis der soliditeit en bijgevolg van het vertrouwen, bovendien de bron van een goede hand, zonder welke rijden of dressuur onmogelijk zijn.

De zit ontstaat uit een algeheele ontspanning, voornamelijk uit de buigzaamheid der lendenen. Hij wordt voorbereid door gewrichtsgymnastiek en ten laatste verkregen door draf en galop zonder beugels, alsook door het berijden van een groot aantal verschillende paarden. Hij alleen doet den ruiter één zijn met zijn paard maar dat resultaat eischt eene lange oefening en eene groote volmaaktheid, alvorens het voorbereidend werk geslaagd mag heeten en men verder mag voort gaan.

De **beugels.** Men moet, om den jongen ruiters spoedig vertrouwen te geven, zijn toevlucht nemen tot een tweede minder belangrijk, doch voldoend hulpmiddel, n.l. de beugels, welke hen in staat stellen zonder te groote vermoeienis, zich langer op het paard te houden.

De draf zonder beugels wordt in de manege beoefend o.m. als middel tot lenig worden van de spieren. Men beoefent ze kort en herhaald.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Alle oefeningen, die het karakter dragen van manegearbeid, het zij in een gesloten of een open manege of op een hoefslag op het open veld, geschieden zonder beugels, daarentegen alle overige arbeid buiten met beugels.

Ad. *c. Beheersching van de onwillekeurige bewegingen.*

De besturing van het paard berust op de onafhankelijkheid der hulpen, de basis van hun toekomstige samenwerking. Men moet dus de gymnastiek benutten bij het onderwijs te paard om den recruut de beheersching over zijne onwillekeurige bewegingen bij te brengen, welke bij de teugeloefeningen geheel overwonnen moeten worden.

De instructeur moet verkrijgen:

Onafhankelijkheid van de handen van de onwillekeurige bewegingen van bovenlijf en beenen, onafhankelijkheid van handen en beenen en de overeenstemming tusschen beide bij opzettelijke bewegingen.

Ad. *d. Houding van den ruiter.*

Bij een goede houding moet de ruiter, van achteren gezien, midden in het zadel zitten, met een gelijk gewicht op elk de zitbeenderen. De dijen van uit de heupen met de binnenzijde naar het zadel gedraaid, teneinde de knieën te allen tijde vast te kunnen aansluiten, in een schuine richting, die verkregen wordt, door de onderbeenen door hun eigen gewicht natuurlijk te laten afhangen.

Een zoo breed mogelijk zitvlak en zoo groot mogelijk aansluiting aan het zadel.

De knieën met de binnenzijde tegen het zadel en buigzaam in het gewricht.

De onderbeenen natuurlijk recht naar omlaag doen afhangen met de binnenzijde van de kuit zacht tegen het paard.

De voeten ongedwongen; in de beugels de hak iets lager dan de punt van den voet en deze met de volle breedte op het voetstuk rustende, buigzaam in het enkelgewricht.

De lendenen lenig, recht en nooit ingetrokken.

Het bovenlijf rechtop en uitgestrekt, doch ongedwongen.

De schouders natuurlijk en gelijkmatig doorzakken en zooveel teruggebracht, dat de borst ruim wordt.

Het hoofd op, zonder de kin vooruit te steken en met den hals loodrecht op de lijn der schouders.

De bovenarmen natuurlijk dicht langs het lichaam afhangend.

De onderarmen ongeveer waterpas en met het binnengedeelte licht aanliggend tegen het onderlijf, zonder daartegen te steunen, ter voorkoming, dat de onderarmen de beweging van het bovenlijf mede maken.

De handen met buigzaam polsgewricht en de kneukels naar voren, rechtop in het verlengde van den voorarm, dicht bij elkaar en om de teugels zacht gesloten.

Deze houding stelt den ruiter in staat met handen of beenen met de grootst mogelijke juistheid sterk of licht in te grijpen.

Boven dezen **uiterlijken** vorm van den zit gaat het **innerlijke** gevoel d.w.z. het rustige, het lenige

van den zit, waardoor als het ware ruiter en paard één geheel vormen en in volkomen overeenstemming met elkaar zijn.

Het doel dus, waarnaar gestreefd moet worden, is de rustigheid en lenigheid van den zit te paren aan de juistheid van houding.

9. Lenigheidsoefeningen te voet.

Om de recruten een goeden zit en eene goede houding te paard te geven, maakt men gebruik van de lenigheidsoefeningen, zoowel te voet als te paard.

De lenigheidsoefeningen, welke in den beginne vóór het rijden in de manege te voet zullen plaats vinden, zijn: o.a.

Hoofd rollen en buigen.
Armen rollen.
Romp buigen en rollen.
Knieheffen.

Voor de uitvoering van deze oefeningen wordt verwezen naar het voorschrift gymnatische oefeningen.

10. De **lenigheidsoefeningen te paard** hebben plaats in een gesloten manege, de recruten hebben geen sporen aan.

De paarden zijn opgetoond zonder stang en bijgezet, waarbij de bijzetteugel, nadat deze aan de singels bevestigd en tusschen de voorbeenen van het paard gebracht is, aan een riem lang 0,40 M. bevestigd wordt, die door beide trensringen gaat. De trensteugel en de stangteugel, (die onder den

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

trensteugel aan de trens wordt vastgegespt) worden verkort door in elk een knoop te leggen.

De paarden zijn opgezadeld. De ruiters rijden aanvankelijk met beugels, totdat zij zich te paard voldoende thuis gevoelen. De instructeur laat deze daarna eerst in stap en dan ook in andere gangen uitdoen, om ze eindelijk weg te laten om de recruten goed in evenwicht te leeren zitten.

Aan het hoofd der colonne rijdt een geoefend man op een kalm paard, terwijl eenige helpers in den eersten tijd te voet binnenwaarts langs den hoefslag worden opgesteld om het te sterk afronden van de hoeken te voorkomen.

Zoodra de recruten zich te paard wat meer op hun gemak gevoelen, kunnen ook de helpers op één of twee na wegblijven, daar dan de recruut, door aan den trensteugel te werken, zijn paard weder achter zijn voorganger kan brengen, waarna de teugel dadelijk weer wordt losgelaten. De ruiter leert daardoor van den aanvang af, zijn wil aan het paard op te leggen, hetgeen van zeer groot belang is om het zelfvertrouwen van den ruiter te verhoogen.

Wanneer de paarden vóór een aanvang van de recrutenopleiding door geoefend personeel hiervoor zijn klaar gemaakt, behoeft de recruut ook slechts zelden aan den teugel te komen.

De draf moet in den beginne slechts kort worden volgehouden en in een langzaam tempo. Kan men over goed ingegaloppeerde paarden beschikken, dan is een rustige galop te verkiezen. De eenigszins achterover hellende zit, door den ruiter bij den galop onwillekeurig aangenomen, zal hem

het spoedigste leeren om volkomen en met vertrouwen op zijn zitvlak te rusten en met de bewegingen van het paard mede te gaan.

De onderwijzer laat gaandeweg de tempo's uitstrekken in verband met de vorderingen van de klasse.

11. De hieronder beschreven oefeningen worden stilstaande, in stap, in draf, en in galop onderwezen.

(1) **Hoofd rollen.**

Het hoofd laten rollen over de kraag van de jas, zonder het lichaam die beweging te laten volgen. In het algemeen de ruiters veel laten kijken naar het een of ander, dat voor of zijwaarts van hen op te merken valt.

Doel. Den man in staat te stellen alles om zich heen te zien en op te merken, zonder dat de romp mede draait; het ophouden van het hoofd; het lang maken van de voorzijde van het lichaam en het rechtop zitten van den ruiter.

(2) **Arm rollen.**

Het zwaaien met één arm naar voren, naar boven en naar achteren, waarbij in den achterwaartschen boog de schouder terug gebracht en de borst ruim gemaakt moet worden, met opgeheven hoofd. Dit langzaam en regelmatig uit te voeren.

Doel. Verruiming van de bordt; soepelheid in het schoudergewricht.

Hierbij op te letten dat: de romp niet voorover gebogen wordt; de andere schouder niet naar voren gebracht wordt; het rollen niet in omgekeerde richting geschiedt, daar hier door juist de borst vernauwd wordt, de rug verbreed en het hoofd vooruit gestoken wordt.

(3) **Romp rechts en links buigen.**

Zonder het zitvlak uit het zadel te halen, den romp rechts en links buigen en met de natuurlijk afhangende armen zoo laag mogelijk bij de rijkappen trachten te komen.

Doel. Soepele lendenen.

Hierbij op te letten dat: romp niet voorover gebogen wordt daar hierdoor het zitvlak uit het zadel gelicht wordt en dat de knieën niet opgetrokken worden.

(4) **Romp rechts en links draaien.**

Dit met stilhouding van de knieën, waarbij de ruiters ten slotte moeten trachten het paard met de r. (l) hand op de l (r) heup te kloppen.

Doel. Soepele lendenen.

Hierbij op te letten dat: de dijen onbeweeglijk blijven, de knieën op hun plaats en het zitvlak in het zadel gehouden wordt.

(5) **Rechter (linker) been over den hals.**

De recruten houden zich in het begin met de l. (r) hand aan den voorboom en met de r. (l) hand aan den lepel van het zadel vast. Hierna eenige malen het bovenlijf voorover te doen buigen, waarbij de ruiter tracht met

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

de kin de knie te raken. Het been over den hals verhindert, dat het zitvlak uit het zadel wordt gelicht.

Doel. Soepele lendenen.

Hierbij op te letten dat: de ruiter de schouders goed in front houdt, en zijn zitvlak niet in het zadel verdraait.

(6) **Knieën optrekken, romp voorover buigen.**

De knieën optrekken, ze boven de schoft bij elkaar brengen, en terwijl ze in dien stand gehouden worden, de romp zoover mogelijk voorover buigen.

Doel. Soepele lendenen.

(7) **Dijen heffen.**

Hierbij door het samentrekken van de buikspieren, de knieën zooveel opheffen, dat de dijen en de beenen van het zadel komen, daarbij het bovenlijf slechts flauw achterover buigende, en waarbij de lendenen bol moeten blijven.

Dit oefent de lendenen en dwingt den ruiter het zitvlak voor in het zadel te brengen. Zitten de ruiters te ver naar achteren, dan zal de onderwijzer hen toestaan zich met de handen aan den voorboom naar voren te schuiven. Door hierna de knieën weer te laten zakken, komen de beenen in de juiste plaatsing, vooral als men dadelijk daarna de dijen laat rollen.

Doel. Gezamelijk met 8, het zitvlak voor in het zadel, goede ligging van dij, knie en onderbeen.

Hierbij op te letten, dat: deze oefening eerst geschiedt met één been, daarna met beide beenen te gelijk en alleen in stap of in een zeer kort draftempo; pas tegen het einde der zitlessen ook in een sterker draftempo en in galop.

Deze oefening levert bij te veel doen het gevaar op, dat de dij een te horizintale ligging aanneemt (zie evenwel 8).

(8) **Rollen van rechter of linker dij.**

De knie van het zadel en het dijbeen zoover mogelijk naar achteren brengen, **zonder het zitvlak uit het zadel te lichten of het naar achteren te schuiven.** Het dijbeen met de knie van uit de heup naar binnen draaien, zoodat de binnenkant van de knie vlak tegen het zadel komt. Daarna de dij met eenige kracht langs het zadel naar voren schuiven en met het vlakke gedeelte tegen het zadel herplaatsen.

Doel. Gezamenlijk met 7; het zitvlak vóór in het zadel en goede ligging van dij, knie en onderbeen.

Hierbij op te letten, dat: het been bij het van achteren naar voren schuiven langs het zadel, flauw gebogen blijft; dat de ruiter zijn knie **niet** van het zadel licht als deze op zijn plaats gekomen is, doch tegen het zadel blijft drukken. Daarna, **terwijl de knie stil en vlak tegen het zadel blijft,** het onderbeen eenige keeren van voren naar achteren en omgekeerd laten zwaaien als de slinger van

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

een klok, die stil gaat staan, dus zonder inspanning.

Doel. Het verkrijgen van vrijheid van beweging van het onderbeen, terwijl de knie juist **stil** en **vlak** blijft liggen. Later, bij de beenhulpen van groot belang.

Bij te veel oefenen van 8 alleen, het gevaar, dat de dij te vertikaal komt te liggen, daarom als regel de dijen laten rollen, elken keer dat de dijen geheven zijn geweest.

(9) **Enkels rollen.**

a. De punt van den voet een cirkelboog laten beschrijven van binnen naar boven, naar buiten, of omgekeerd, **zonder dat het onderbeen daaraan deelneemt, of de knie naar buiten gedraaid wordt.**

b. De punt van den voet beurtelings laten zakken en opheffen evenwijdig aan het paard.

Doel. Soepele enkelgewrichten, hetgeen vooral spreekt bij het rijden met beugels, en met het geven van spoorhulpen, waarbij de hak naar binnen gedraaid moet worden, terwijl dan juist de knie zijn vlakke aansluiting moet behouden.

(10) **Handen boven de schoft plaatsen.**

De beide tot vuist gemaakte handen met buigzaam polsgewricht en de kneukels naar voren, rechtop in het verlengde van den onderarm, dicht bij elkaar vlak boven de schoft van het paard doen houden.

Doel. Stille handen, die dus niet medegaan met de onwillekeurige bewegingen van het lichaam van den ruiter.

Hierbij op te letten, dat: de handen niet met de bewegingen van het lichaam van den ruiter op en neer gaan, en daartoe de recruten in den beginne toestaan hun handen zacht te doen rusten op de schoft van het paard, vlak voor de voorboom. Bij ruiters met korte armen, **op** de voorboom.

Met deze oefening eerst te beginnen, als de recruten reeds vrij veel beheersching over hun spieren hebben gekregen, vóór dat met de hulpenlessen begonnen wordt, moeten de handen goed stil gehouden kunnen worden.

12. **Wenken voor den onderwijzer.**

De onderwijzer moet het navolgende in acht nemen:

Elke oefening is nagenoeg even belangrijk, daarom steeds met het hoofd beginnen om met den enkel te doen eindigen, **zonder een enkele oefening over te slaan.** Pas tegen het einde der zitlessen zullen sommige recruten bepaalde oefeningen meer moeten doen dan de anderen, zulks in verband met individueele gebreken en fouten.

Elke oefening **niet lang achter elkaar** te doen uitvoeren, doch slechts eenige keeren, **doch dan ook correct,** daar de vordering niet het gevolg is van de beweging, maar wel van de **manier waarop** de beweging wordt uitgevoerd.

Nooit van de recruten eischen, dat zij lang in een bepaalden stand blijven zitten. Het getuigt toch

van weinig inzicht van den instructeur, als hij b.v. alle ruiters gedurende een even langen tijd hun dijen geheven laat houden, daar de een sterker is dan de ander, het eene paard gemakkelijker dan het andere, enz. Hetgeen men zou kunnen noemen ordeoefeningen te paard, waarbij de instructeur telt en de recruten dus genoodzaakt worden allen een oefening evenlang te doen of evenlang in een bepaalde houding te blijven, mag dus niet beoefend worden.

Na elke oefening individueel de gemaakte fouten verbeteren en ook de overige ruiters hierop attent maken; daarna pas tot de volgende oefening overgaan, hetgeen geen bezwaar oplevert, daar de recruten in het begin toch lang stappen en slechts kort draven. Als men wat verder is gekomen, is het geven van een enkele aanwijzing voldoende om den ruiter weer te doen denken aan de gemaakte fout, die hij nu ook in snellere gangen kan verbeteren, daar het hem reeds meerdere malen in stap is uitgelegd en c.q. voorgedaan.

Het doel van elke oefening uitleggen om de belangstelling van de ruiters op te wekken.

In het begin de recruten toestaan zich vast te houden en hen niet dwingen hun handen los te laten, doch zulks gedaan zien te krijgen door op hun eergevoel te werken. Een goedkeurend woord van den onderwijzer ontwikkelt het gevoel van eigenwaarde en zelfvertrouwen bij den recruut.

VOLTIGEEREN.

13. Behalve vorenstaande oefeningen is ook het **voltigeeren** van belang, voornamelijk tot het doen

verdwijnen van vrees en het aankweeken van durf te paard. Alle manschappen moeten stilstaande, in stap en in drag leeren op- en afspringen en in galop afspringen.

Kan men over goed ingegaloppeerde paarden beschikken, dan moet ook het opspringen in galop worden beoefend.

Het doel van het voltigeeren is, den man vlug en lenig te maken, maar vooral om zijn zelfvertrouwen te paard te verhoogen. Het is opmerkelijk hoe vele ruiters met meer zelfvertrouwen en daardoor in betere houding gaan zitten, wanneer zij een paar maal in draf en galop zijn afgesprongen; het is of hun daarmede de angst voor den val wordt ontnomen. Bovendien maakt het hen handiger bij een voorkomenden val.

14. In de eerste rijles wordt reeds een aanvang gemaakt met het voltigeeren.

Daartoe doet men den man aan het einde van iedere les minstens tweemaal rechts en tweemaal links afspringen op de hierna beschreven. Gedurende de eerste dagen laat men daarbij de paarden vasthouden door de helpers te voet, die daartoe vóór de paarden gaan staan.

Het afspringen aan de l. zijde geschiedt op de volgende wijze: De ruiter ontdoet de voeten van de beugels (wanneer met beugels wordt gereden); hij grijpt met de l. hand den voorboom en met de r. hand den lepel van het zadel vast. Vervolgens brengt hij het r. been over den hals van het paard, grijpt met de l. hand, den voorboom loslatende, een vlok manen ongeveer op het midden van den ma-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

nenkam, plaatst de r. hand buitenwaarts van het r. been op den voorboom, springt af, zoodat hij naast de voorbeenen van het paard komt te staan en laat daarna beide handen los.

Op overeenkomstige wijze wordt aan de r. zijde afgesprongen, waarbij handen en beenen op overeenkomstige wijze worden gebruikt.

Het been moet snel en hoog met sterk gebogen knie worden overgebracht, waarbij de voet zoo dich mogelijk het lichaam van den ruiter nadert. Geschiedt dit met een gestrekt been en slaat het paard op het zelfde oogenblik met het hoofd, dan loopt de ruiter groot gevaar achterover te vallen.

Vervolgens wordt het afspringen in gang beoefend, eerst in stap, dan in draf en galop en ten slotte in sterken draf. De man blijft na het afspringen naast den schouder van het paard, het met de buitenhand aan den teugel vasthoudende, zijn gang regelende naar dien van het paard. De onderwijzer doet daarna in stap gaan en halt houden.

Het opspringen geschiedt als in punt 22. en wordt eveneens in verschillende gangen beoefend.

Ook de volgende oefening is nuttig; de ruiter doet dezelfde bewegingen als voor het afspringen, doch in plaats daarvan, brengt hij, na b.v. het rechter been over den hals van het paard gebracht te hebben, dit been, op zijn armen steunende, langs de linker zijde van het paard en vervolgens over het kruis weer naar de rechter zijde terug. Deze oefeningen ook in verschillende gangen te doen.

SPRINGEN.

15. Wanneer de recruten de verschillende lenigheidsoefeningen te paard naar behooren hebben leeren uitvoeren, wordt overgegaan tot het springen over een boom.

Door het springen wordt den ruiter geleerd, bij plotseling voorkomende onregelmatige bewegingen van het paard den zit te bewaren.

Het juiste springen, waarbij noch de ruiter in zijn zit, noch het paard in zijn sprong worden gehinderd, is het beste bewijs voor een goeden zit en van het talent van den ruiter om het paard in alle onverwachte bewegingen te kunnen volgen.

16. De paarden moeten goed in het springen geoefend zijn, terwijl met het springen niet moet worden begonnen, vóór dat de stalvroolijkheid is verdwenen.

De boom wordt op den grond gelegd; men laat de paarden rustig er overheen stappen en draven, daarna wordt de boom iets hooger gelegd en altijd zoo stevig vastgezet, dat de paarden, er tegen stootende, dreigen te vallen. Wordt dit niet in acht genomen, dan zullen de paarden niet meer op den boom letten en slordig gaan springen.

De oefening heeft plaats in colonne, waarbij de paarden op de gewone wijze achter elkaar loopen.

Wanneer de ruiter bij het stappen en draven over den boom niet meer in zijn zit wordt gehinderd door de hoogere passen van het paard, wordt de boom langzamerhand zoo hoog gezet, dat het paard eindelijk een kleinen sprong moet maken

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

om er over heen te komen. Naarmate van de vorderingen van den ruiter, wordt de boom hooger geplaatst; men moet hierbij echter zeer geleidelijk te werk gaan.

Het tempo moet zoo gelijkmatig mogelijk blijven; zijn er paarden, die zich terug houden, dan kan de onderwijzer deze een weinig aanzetten; dit mag echter nimmer kort vóór of gedurende den sprong geschieden, daar de paarden anders licht in de war geraken en slecht zullen springen.

17. Deze vooroefeningen in het springen worden uit den draf begonnen, daar dit gemakkelijker is dan uit den galop.

Aanvankelijk wordt de boom op een geringe hoogte gelegd en langzamerhand tot ongeveer 5 dM. verhoogd.

Vóór den aanvang van deze oefeningen worden de bijzetteugels los gemaakt. Het aantal sprongen per les bedraagt ongeveer 10 per paard.

18. Het aantal ruiters, dat te zamen wordt onderwezen, mag bij voorkeur niet meer dan 12 bedragen. Zij zijn gekleed in dagelijksche tenue, kwartiermuts en schoenen zonder sporen.

Bij het geleiden van de paarden zijn deze niet bijgezet.

19. Tot **het geleiden van de paarden** worden de trensteugels over het hoofd gebracht. (De stangteugels blijven over den hals liggen, met de schuifpassant zoover naar voren geschoven, dat de teugels aan beide zijden in een flauwe bocht afhangen).

De ruiter plaatst zich links naast het hoofd van het paard en vat met de rechter hand op ongeveer 2 dM. van de trensringen, eerst den rechter en daarna den linker teugel aan, zoodanig, dat de rechter teugel van den pink naar den wijsvinger en de linker teugel in omgekeerde richting gekruist in de volle hand worden genomen, waarna het uiteinde van dien teugel eveneens in die hand wordt gebracht. De kneukels van de rechter hand zijn dan naar boven gekeerd.

Indien het paard onwillig is voorwaarts te gaan, gaat de ruiter, **terzijde blijvende**, vooruit zonder het aan te zien en het als het ware met de rechter hand vooruit duwende. Indien dit niet helpt, kan de ruiter met een stokje in de linker hand, achter zich om, het paard nabij den singel tegen den buik tikken, daarbij het paard met de rechter hand dicht bij zich houdende, om het naar rechts uitwijken te beletten.

Is het paard daarentegen driftig, dan houdt de ruiter het met de rechter hand tegen, daarbij steeds zorg dragende ongeveer naast den schouder te blijven. De linker hand kan voor de neus van het paard worden gebracht, om het terug te houden.

Brengt het paard zijn hoofd te veel zijwaarts naar den ruiter, dan moet deze dit met de rechterhand van zich afstooten.

20. Bij het aantreden plaatsen de ruiters zich op één gelid met 4 passen tusschenruimte; teugels worden aangenomen als in punt 19, doch daarbij de trensteugels over den hals.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Om af te marcheeren is het
Co.:

1. Met eenen.
2. Marsch.

Uitv.:

1. De ruiters brengen de trensteugels over de hoofden hunner paarden en nemen die in de rechter hand als in p. 19.
2. De ruiter op den r. vleugel gaat vooruit; de overige ruiters marscheeren opvolgend af en begeven zich door halfrechts te maken, op 3 passen afstand achter hun voorman.

21. In de manege gekomen, wenden de ruiters rechts en worden de paarden met 3 pas afstand achter elkander op den hoefslag geplaatst, de geoefende man aan het hoofd.

Na het halthouden wordt de trensteugel over den hals van het paard gelegd. In de teugels wordt een knoop gelegd, zoodat het paard er niet in kan trappen. De bijzetteugel wordt vastgegespt op zóódanige lengte, dat het paard met een laag, bijgebracht hoofd kan afknabbelen. De ruiter neemt de teugels weer aan als in p. 20.

HET OP- EN AFSPRINGEN.

22. De onderwijzer doet vervolgens de manschappen opspringen, op het
Co.:

Opspringen.

Uitv.:

Ieder man plaatst zich, front makende naar zijn paard tegenover de schoft, vat met de l. hand, op ongeveer ⅓ van den manenkam, gerekend van de schoft, een vlok manen aan en plaatst deze hand op den manenkam; daarna zet hij de rechterhand met den duim links en de vier vingers rechts op den voorboom. De man geeft zich daarna, zoo dicht mogelijk langs het paard, met een krachtigen sprong vlug en loodrecht op, strekt tegelijkertijd krachtig beide armen en houdt het bovenlijf recht op, zoodat hij, op beide handen steunende, met gestrekte armen en aaneengesloten beenen in den steun komt te staan. Daarop brengt de ruiter het r. been gestrekt, met de punt van den voet een weinig binnenwaarts, over het kruis van het paard zonder het aan te raken zet zich zacht in het zadel neder en laat beide handen ongedwongen langs het lijf afhangen.

Het opspringen in stap en in draf geschiedt op overeenkomstige wijze, met dit verschil, dat de ruiter vóór het opspringen met het paard medeloopt.

Het opspringen in galop geschiedt in het tempo van de beweging, waarbij de ruiter vooruit springende, zich met beide voeten moet afzetten.

Zoonoodig wordt de recruut gedurende de eerste dagen bij het opspringen geholpen.

Bij het opspringen aan den rechter kant van het paard, geschiedt dit op overeenkomstige wijze.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

23. Het afspringen geschiedt op het Co.:

AFSPRINGEN.

Uitv.:

De ruiter plaatst de handen als voorgeschreven bij het „opspringen" houdt het bovenlijf hierbij zooveel mogelijk rechtop door de armen te strekken, heft zich, op de armen steunende en met aangesloten knieën uit het zadel, drukt de linkerknie goed daartegen, brengt het rechterbeen gestrekt over den lepel, zonder het paard aan te raken, plaatst het tegen het linker been, laat zich vlug op den grond zakken en stelt zich, vlug front naar voren makende, links naast het hoofd van het paard op, in de houding waarin hij was voor het commando „Opspringen".

Het afspringen geschiedt aan de rechterzijde op overeenkomstige wijze, als de ruiters op de rechter hand zijn.

24. Het aannemen van de verschillende gangen geschiedt zonder commando; de onderwijzer geeft zulks zeggenderwijze aan. De geoefende man aan het hoofd neemt geleidelijk den gang en het tempo aan, en ziet toe dat alle paarden volgen.

Vooral het overgaan in kortere gangen moet vloeiend geschieden, opdat de paarden elkaar niet oprijden. Hierbij wordt het den ruiters toegestaan met een hand de teugels bij den knoop een oogenblik aan te vatten.

HET AANNEMEN VAN DE TEUGELS.

25. Om de ruiters de teugels te doen aannemen, commandeert de onderwijzer:

Teugels in beide handen.

Ook gedurende de periode der lenigheidsoefeningen zal de onderwijzer de teugels doen aannemen om de recruten te oefenen met aangenomen teugels te zitten.

De teugels worden, na het losknoopen en nadat de passant van den stangteugel naar het uiteinde is geschoven, in beide handen verdeeld aangenomen.

De stangteugel ligt onder den pink, de trensteugel tusschen den pink en den ringvinger; beide teugels worden, op elkaar liggende zonder gedraaid te zijn, van onder naar boven door de hand gebracht en tusschen duim en voorsten vinger vastgehouden, het uiteinde der teugels hangt rechts af.

Het meer of minder sterk sluiten van de vuist hangt af van de sterkte der aanleuning d.w.z. van het meer of minder gespannen zijn van den teugel. Het paard mag bij onverwachte bewegingen met het hoofd de teugels niet door de hand kunnen trekken.

De handen, geplaatst zooals bij de houding van den ruiter is voorgeschreven. Punt 8 d.

Het verkorten en verlengen van de teugels geschiedt als volgt:

De r. teugels worden verkort door de boveneinden met de l. hand boven de r. vuist aan te vatten, de teugels daarna door te trekken en deze met de r. vuist, die een weinig wordt geopend en zich

PERPUSTAKAAN NASIONAL

zoonoodig een weinig voorwaarts mag verplaatsen, op de gewenschte lengte aan te nemen.

De r. teugels worden verlengd, door de boveneinden met de l. hand boven de r. vuist aan te vatten, de teugels daarna door te schuiven en deze met de r. vuist, die een weinig wordt geopend en zich zoonoodig achterwaarts mag verplaatsen, op de gewenschte lengte aan te nemen.

Het verkorten en verlengen van de l. teugels geschiedt op overeenkomstige wijze.

(Gedurende de laatste weken van de lenigheidsoefeningen zal de onderwijzer de teugels veelvuldig laten aannemen en weder losgooien en ze laten verkorten en verlengen om de recruten hierin goed geoefend te krijgen, daar dit van groot belang is bij de hulpen lessen).

26. Om de teugels in een hand te doen nemen, commandeert de onderwijzer:

Teugels in de linker (rechter) hand.

Voor het overnemen van de teugels in de linker hand, wordt deze geplaatst midden voor het onderlijf, de rij kneukels loodrecht.

De r. hand wordt bij de l. hand gebracht, waarna de middenvinger van de l. hand gestoken wordt tusschen de beide rechter teugels, zoodanig, dat de stangteugel boven en de trensteugel onder den middenvinger komt. De teugels vereenigd boven deze hand doen uitkomen, die daaromheen gesloten wordt, terwijl de duim de teugels bevestigt. De uiteinden hangen over de rechterteugels langs de rechter halsvlakte af.

Om de teugels in de r. hand te nemen, handelt men op overeenkomstige wijze.

(Het rijden met de teugls in de r. hand moet ook bij afgerichte ruiters geregeld worden beoefend, om deze op een gemakkelijke manier weer recht in het zadel te leeren zitten. Door het uitsluitend rijden met de l. hand brengt de ruiter, -vooral een span rijdende-den linker schouder vóór, en als gevolg daarvan zijn linker heup naar voren en gaat ten slotte geheel scheef zitten).

27. Om de teugels weer in twee handen te doen nemen, commandeert de onderwijzer:

Teugels in beide handen.

Op dit commando steekt de ruiter de pink der vrije hand tusschen den trens- en stangteugel, zooals in punt 24 is aangegeven en herplaatst de handen dicht bij elkaar voor het midden van het lichaam.

28. **Het gebruik van de stijgbeugels.**

Deze zullen bij eerstbeginnende ruiters dienen om hun het noodige zelfvertrouwen te geven.

Daarna zal men de ruiters niet eerder met beugels laten rijden, dan nadat zij een goeden zit met een goede plaatsing van de beenen hebben verkregen. De beugels zullen dan niet mogen dienen tot het bewaren van het evenwicht, maar alleen tot het ondersteunen van het gewicht der beenen. De lengte der stijgbeugelriemen wordt bepaald, als het paard stil staat en de ruiter den voet uit den beugel heeft. Indien het onderbeen

PERPUSTAKAAN NASIONAL

bij een goede ligging van de dij door zijn eigen gewicht omlaag hangt, moet het voetstuk van den beugel ter hoogte van het bovenste gedeelte van den hak zijn. Later zal in beweging het beste blijken of deze maat verandering behoeft.

Wanneer door den onderwijzer man voor man is nagegaan of de lengte van de stijgbeugelriemen goed is, zal hij de ruiters die lengte doen meten aan hun rechter arm, opdat zij later bij het verwisselen van paarden de stijgbeugelriemen dadelijk op maat kunnen maken.

De voet wordt van buiten naar binnen in den beugel gestoken en met de bal op het voetstuk geplaatst. Het aan- en uitdoen van den beugel in beweging, zonder hulp van de handen, zal veelvuldig beoefend moeten worden.

HET OPSTIJGEN.

29. Om te doen opstijgen, commandeert de onderwijzer:

Opstijgen.

De ruiter laat den trensteugel los, maakt front naar het paard, plaatst zich lings tegenover het zadel en laat de beugels afhangen.

Met de volle rechter hand wordt, met de duim naar beneden, het midden van de teugels aangenomen en eenigszins omhoog gebracht, zoodanig, dat de linker hand de teugels boven de schoft van het paard kan aanvatten op de wijze zooals is voorgeschreven bij het nemen van de teugels in één hand.

De linker hand, waarin de teugels door de rechter hand zooveel doorgetrokken worden, dat zij licht gespannen zijn, wordt zooveel mogelijk gesloten in den manenkam geplaatst, nadat een vlok manen is aangevat, en het uiteinde der teugels rechts afgeworpen is. De beide rechter teugels iets meer gespannen dan de linker, zoodat het paard met het hoofd een weinig rechts gesteld is (1).

De ruiter maakt half rechtsom en plaatst den linkervoet in den beubel met de knie tegen het zweetblad gedrukt, zonder het paard met de punt van den voet te verontrusten; de rechterhand omvat, met de duim links en de vier vingers rechts, den voorboom.

De ruiter geeft zich vlug en dicht langs het paard in den beugel op, houdt het bovenlijf rechtop, steunende op beide handen en brengt het rechter been vlug en gestrekt over het kruis van het paard, zonder dit aan te raken; brengt de rechter knie tegen het zadel, gaat zonder schok in het zadel zitten, plaatst den rechter voet in den beugel, laat met de linker hand de manen los, neemt de teugels in beide handen en maakt hen op maat, waarna hij de houding te paard aanneemt.

---

(1) Daar nagenoeg elk paard neiging heeft om zijn achterhand naar rechts te draaien bij het opstijgen, doordat de ruiter gewoonlijk bij het plaatsen van den voet in den beugel het paardenlichaam aanraakt, moet de rechter teugel strakker worden aangehaald dan den linker, om dit naar rechts draaien te beletten. Het hoofd van het paard is dan rechts gesteld.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

HET AFSTIJGEN.

30. Om te doen afstijgen commandeert de onderwijzer:

Afstijgen.

De ruiter neemt de teugels in de linker hand plaatst deze op den manenkam, neemt een vlok manen er in, en plaatst de rechter hand op den voorboom.

Op beide handen steunende, den rechter voet uit den beugel nemen, het rechter been vlug en gestrekt over het kruis brengen zonder dit aan te raken, vlug het lichaam doen zakken, de linker knie goed tegen het zweetblad drukkende; zoodra de rechter voet den grond raakt, den linker voet uit den beugel nemen, voorboom, manen en teugels loslaten, de beugels over het zadel brengen en naast het hoofd van het paard gaan staan.

31. Zoodra de onderwijzer het op- en afstijgen een paar malen man voor man heeft doen beoefenen, zal hij de ruiters tegelijk doen opstijgen na ze eerst de houding te hebben doen aannemen op het Co.:

GEEFT = ACHT.

Uitv.:

De ruiter neemt de trensteugels in de r. hand als omschreven in punt 19, doch waarbij de trensteugels over den hals van het paard liggen. Daarna neemt hij de houding (te voet) aan, zorgende links naast het hoofd van zijn paard te staan.

HOOFDSTUK II.

HET EIGENLIJK RIJKUNSTIG ONDERRICHT.

32. Bij het eigenlijk rijkunstig onderricht wordt zonder bijzetteugels, aanvankelijk op trens en op het zadel zonder beugels gereden. Bij meerdere geoefendheid van de ruiters met beugels of afwisselend met en zonder beugels.

Wanneer de ruiters de oefeningen op trens met vrucht hebben doorloopen, worden deze op stang herhaald. (Bij paarden, die hard in den mond zijn, is het raadzaam om deze eerder op stang al dan niet met kinketting te laten rijden, daar de recruut anders geneigd is hard te gaan trekken, hetgeen o.a. nadeelig is voor diens zit).

De onderwijzer zal echter in het oog houden, zóó tijdig met het onderricht op stang te beginnen, dat de ruiters het rijden op stang, wat het doel van de africhting is, grondig leeren.

Met sporen zal worden gereden zoo spoedig de onderwijzer de ruiters daartoe geschikt en voldoende gevorderd acht.

33. Het eigenlijk rijkunstig onderricht vereischt de kennis van de hulpen, welke aangebracht kunnen worden en de inwerking, die zij hebben, terwijl bij de verschillende oefeningen de toepassing ervan geleerd moet worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

ALGEMEENE BESCHOUWINGEN OVER DE HULPEN.

34. Hulpen zijn middelen, waarvan de ruiter zich bedient om zijn wil aan het paard kenbaar te maken; zij worden gegeven met de beenen, met de handen en met het lichaamsgewicht (1).

Alle hulpen moeten zoo kort mogelijk duren en ophouden, zoodra het gevraagde is verkregen.

Het is beter hulpen opnieuw te geven, dan deze lang achtereen met dezelfde of vermeerderde kracht aan te brengen.

Een langdurig aandrukken van de beenen met dezelfde kracht zal het paard minder goed voelen dan een herhaald opnieuw aandrukken (aantikken, aankloppen), waardoor de hulp betere uitwerking verkrijgt. De hulpen moeten met niet meer kracht worden aangebracht dan de gevoeligheid van het paard vereischt en moeten vloeiend beginnen en eindigen.

35. **Beenhulpen.** Beide beenen zoo dicht mogelijk bij den singel aangebracht (aandrijven), dienen om de geheele massa naar voren te doen brengen, dus om in beweging te doen gaan, het tempo uit te strekken of een verdubbelden gang aan te nemen.

Eén been achter den singel aangebracht, zal, behalve dat dit het paard tot sneller tempo aanzet, nog de achterhand naar de tegenovergestelde zijde doen uitwijken.

Dienen de sporen ter versterking van de beenhulpen, dan geschiedt zulks door een aantikken; gehoorzaamt het paard hieraan niet, dan worden de spoorhulpen krachtiger aangebracht.

Men zij indachtig, dat een herhaald aanbrengen van een spoorhulp **zonder** dat het paard daaraan gehoorzaamt, het afstompt; beter is het, na slechts eenige keeren de hulpen te hebben gegeven, bij ongehoorzaamheid, onmiddellijk tot een krachtiger hulp over te gaan. Slechts op deze manier krijgt men een **volstrekte** en **onmiddellijke** gehoorzaamheid aan de been — en spoorhulpen.

36. **Teugelhulpen.** Door middel van de teugels en het bit worden de teugelhulpen op den mond van het paard overgebracht.

Wanneer het paard het bit opzoekt en aanneemt, dan zegt men dat er aanleuning bestaat.

Onder aanleuning verstaat men dus het voortdurend verband tusschen de hand van den ruiter en den mond van het paard door middel van de teugels en het bit.

De teugelhulpen met beide handen tegelijk aangebracht kunnen zijn: aanhoudend, nagevend, opvangend (2) en weerstand biedend (2), bovendien nog de teugelhulpen voor de wendingen.

Het aanhouden geschiedt door de hand in den pols te draaien zoodanig, dat zij meer het onderlijf nadert en de spanning in de teugels tijdelijk iets grooter wordt; het wordt toegepast bij langzamergaan, bij overgang tot een korteren gang, bij halt houden of teruggaan.

(1) De gewichtshulpen worden niet aan recruten geleerd, echter waakt de onderwijzer van den aanvang af tegen verkeerde gewichtshulpen.

(2) Bij het onderricht aan recruten worden alleen het aanhouden en het nageven, alsmede de hulpen voor de wendingen onderwezen.

Het nageven geschiedt door de hand in den pols naar voren te draaien, waardoor de spanning in de teugels tijdelijk iets vermindert (dit mag nooit zooveel zijn, dat de teugels slap hangen); het wordt toegepast, indien zulks noodig blijkt bij overgang tot een verdubbelden of versnelden gang en ook nadat het paard aan een aanhouding voldoende heeft gehoorzaamd.

Het opvangen bestaat in het veerkrachtig tegenhouden van een gedeelte van het gewicht, dat het paard naar voren wil brengen en duurt slechts een oogenblik.

Het weerstand bieden geschiedt door de hand op de zelfde plaats te houden, wanneer het paard hoofd en hals naar voren tracht te strekken, dus zonder na te geven, doch ook zonder aan te houden. De spanning in de teugels wordt in dit geval ook wel vermeerderd, maar nu geschiedt zulks door het paard, terwijl het bij een aanhouding door den ruiter geschiedt.

Door één teugel in verschillende richtingen te laten werken krijgt men verschillen in de teugelwerking.

Het is noodig, dat de onderwijzer deze verschillen goed begrijpt, teneinde den ruiters te kunnen duidelijk maken, hoe hij met één teugel op verschillende wijzen kan inwerken.

De rechter teugel alléén bv. kan men laten werken als volgt:

1e. Werking: **Naar rechts en naar voren.** De rechter teugel gebracht naar **rechts** en naar **voren,** brengt de punt van den neus van het paard naar rechts; het hoofd volgt; de hals wordt naar rechts

ingebogen, het gewicht komt lichtelijk op den rechter schouder.

Als het paard stil staat is de gewichtsverplaatsing te zwak om het evenwicht te verbreken en beweging te veroorzaken, het paard blijft stil staan.

Als het paard in beweging is, volgt het lichaam de richting, genomen door hoofd en hals, omdat het gewicht van de laatste meer rust op den rechter schouder en de voorhand naar die zijde gevoerd wordt. De beide beenen **werken in,** in dit geval met gelijke kracht en de heupen volgen de richting door de schouders genomen. (fig. 1).

2e. Werking: **naar rechts en naar achteren.** De rechter teugel gebracht naar **rechts** en daarna naar **achteren** in de richting van het rechter spronggewricht van het paard, buigt den hals naar rechts in, brengt het gewicht van den hals op den rechter schouder, stelt dien schouder tegenover de heup, waardoor de achterhand naar links wordt gebracht; de wervelkolom wordt geheel gebogen.

Het rechter been **werkt in,** om eveneens de achterhand naar links te verplaatsen.

Als het paard stil staat, draait het op de plaats om, omdat de wervelkolom een zoo sterke buiging niet kan doorstaan.

Als het paard in beweging is, worden de schouders naar achteren en naar rechts verplaatst, de achterhand naar links, meer of minder heftig en het paard verandert van richting naar rechts meer of minder kort.

Het rechter been, dat **inwerkt** achter den singel, en het linker been, dat toegeeft, vergemakkelijken de snelheid van het wenden. (fig. 2).

PERPUSTAKAAN NASIONAL

3e. Werking: **naar links en naar voren.** De rechter teugel naar links en naar voren gebracht, heft de punt van den neus lichtelijk naar rechts op, terwijl het bovenste gedeelte van het hoofd naar links basculeert; bijgevolg wordt de hals naar rechts ingebogen en zijn gewicht rust licht op den linker schouder.

Als het paard stil staat is het inbuigen van den hals te gering, om het evenwicht te verstoren, en de beweging te veroorzaken; het paard blijft staan.

Als het paard in beweging is, volgt het geheele lichaam gemakkelijk de richting aangenomen door het bovenste gedeelte van het hoofd en door den hals, omdat het gewicht van dezen, voornamelijk rustend op den linker schouder, de voorhand medeneemt naar die zijde waar het evenwicht verbroken wordt.

De beenen **werken in,** in dit geval met gelijke kracht en de achterhand volgt den weg, door de voorhand doorloopen. (fig. 3).

4e. werking: **naar links en eenigszins naar achteren vóór de schoft.** De rechter teugel naar achteren en naar links werkend, maar met de richting van de spanning vóór langs de schoft, verplaatst de punt van den neus naar rechts, vervolgens naar achteren, het hoofd volgt, de hals wordt naar rechts ingebogen en het gewicht daarvan komt geheel op den linker schouder.

Als het paard stil staat, draait het links om, niet alleen omdat de linker schouder overbelast, zich naar links verplaatst, maar ook omdat de achterhand, wijkend voor den druk van het l. been naar rechts gaat.

Als het paard in beweging is, verandert het van richting naar links, meer of minder kort, omdat de schouders naar links en de heupen naar rechts en naar achteren vallen.

Het linker been, dat **inwerkt** achter den singel, en het rechter been, dat **toegeeft, vergemakkelijken** de verandering van richting. (fig. 4).

5e. Werking: **naar links en meer naar achteren, achter de schoft,** ongeveer in de richting van de linker heup van het paard, brengt de punt van den neus naar rechts, vervolgens naar achteren, het hoofd volgt de beweging, de hals buigt zich in naar rechts, het gewicht komt op den linker schouder, de wervelkolom wordt naar rechts ingebogen.

Als het paard in beweging is, wordt de geheele massa naar links gedrongen, omdat de geheele gewichtsvermeerdering gelijk over heupen en schouders verdeeld wordt.

Als het paard stil staat, vangt een gelijke beweging aan.

Het rechter been **inwerkende** een **weinig achter** den singel, versterkt de werking van den rechter teugel, terwijl het linker been, **inwerkend op** den singel, de voorwaartsche beweging onderhoudt. De werking van het rechter been moet de overheerschende zijn. (fig 5).

Bij het eerste onderricht aan recruten van bovenstaande teugelwerkingen, laat men den linker teugel tevoren al zóó lang maken, dat deze niet op den mond van het paard kan inwerken; en de instructeur dus beter kan beoordeelen of de werking van den rechter teugel alleen, goed is.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Omgekeerd, blijft, wanneer met den l. teugel gewerkt wordt, de r. teugel er slap bij hangen.

Wanneer de recruut later met **beide** teugels op den mond van het paard inwerkt, zal de hoofd- en halsstelling van het paard natuurlijk **niet** meer dezelfde zijn, als onder werking van slechts één teugel. Zoo zal bv. bij het maken van een groote wending rechts (r. teugel 1e werking, l. teugel 3e werking) het paard met neus, hoofd en hals, die houding aannemen, waartoe het gedwongen wordt door den teugel, die het hardst inwerkt, al heeft elk der beide werkingen op zich zelf een groote wending naar rechts ten gevolge.

Zoodra de recruten de wendingen met één teugel zonder fouten uitvoeren, zal de instructeur de oefeningen moeilijker maken, door bv. te commandeeren: Karto afwenden, rechter teugel, 3e werking, enz.

Hier boven is theoretisch nagegaan, de gevolgen die deze teugelwerkingen hebben, maar deze gevolgen kunnen nog geheel verschillend zijn, naarmate van de goede eigenschappen of de fouten van de hand, die deze werkingen vraagt.

De goede hand moet zijn: **Stil, licht, zacht** en **flink.**

De **stille** hand, wil niet zeggen, dat de hand onveranderlijk in dezelfde houding moet blijven; integendeel, naar mate het noodig is, moet de hand omlaag, omhoog, naar rechts of naar links, naar voren of naar achteren worden gebracht maar in die uitvoering moeten alle **onwillekeurige** en **onnutte** bewegingen worden vermeden.

De eigenschap van de **stille hand** moet men in de eerste plaats trachten te verkrijgen, daar dit

het belangrijkste van alles is en zonder het „**stille**" van de hand, kunnen de andere goede eigenschappen niet tot ontwikkeling komen.

De **wilde hand**, het tegenovergestelde van de stille hand, kan onmogelijk **licht**, noch **zacht**, noch **flink** zijn; de aanwijzingen van de wilde hand zijn altijd onzeker, en zelfs het meest oplettende paard kan niet gehoorzamen aan onsamenhangende inwerking.

De **lichte hand** kenmerkt het eenvoudige contact met den mond van het paard.

De **zachte hand** geeft de aanleuning.

De **flinke hand** geeft een volkomen en beslisten steun.

Bovendien moet de hand met gezag weten weerstand te bieden, wanneer het noodig is, maar toegeven, zoodra de weerstand van het paard is opgehouden en tot de zachte hand terugkomen. De zachte hand vormt als het ware de verbinding tusschen de lichte en de flinke hand. Men zou de **goede hand** als volgt kunnen omschrijven: In de vingers een kracht hebben, iets grooter dan de weerstanden van het paard, maar waarvan de werking zicht nooit langer doet gevoelen, dan tot het paard heeft toegegeven.

De werkingen van de hand verschillen in duur en kracht naar mate van den graad van africhting van het paard. Groot, duidelijk, zichtbaar zou men kunnen zeggen, bij de africhting van jonge paarden, teneinde duidelijk de bedoeling van den ruiter aan te geven, moeten de aanwijzigingen van de hand ingekrompen worden tot het onzichtbare, naarmate de africhting vordert.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

In den beginne nemen de hand, de pols, zelfs de onderarm, aan de inwerking deel; bij het afgerichte paard is het daarentegen slechts een meer of minder krachtig sluiten of ontsluiten van de vingers, waardoor de ruiter zijn wil kenbaar maakt.

Het trekken, duwen, zelfs met eenige kracht maakt plaats voor lichte aanwijzingen.

37. **Gewichtshulpen.**

Bij de behandeling van de verschillende werkingen van de teugels heeft men gezien, dat onder invloed van die werkingen het evenwicht van het paard verandert, zoodanig zelfs, dat het er toe gebracht wordt van richting te veranderen, hetzij naar rechts, hetzij naar links, naarmate het gewicht van den hals meer of minder naar een of anderen schouder wordt overgebracht. Wanneer de schouders ongelijk bezwaard worden, volgen zij de richting, waarheen de vermeerdering van gewicht hen voert.

De gelijke of ongelijke verdeeling van de massa van het paardenlichaam, over de verschillende beenen, die deze massa dragen, heeft dus een onmiddellijken invloed op de richting van de beweging door de geheele machine aangenomen.

Het bovenlijf, waarvan het gewicht het grootste gedeelte van dat van den ruiter vertegenwoordigt, kan door zijne verplaatsing aanzienlijk bijdragen tot de veranderingen van het evenwicht door de hulpen bewerkstelligd.

Men moet dus de ruiters inprenten de bewegingen van het paard niet te hinderen, (tegen te gaan) door een verkeerde gewichtsverdeeling van zijn eigen lichaam, maar daarentegen deze bewegingen

te helpen door een steeds **medegaan** met zijn lichaam in de richting van de verlangde beweging.

In de beweging voorwaarts, bij het halthouden, van richting veranderen, in de zijgangen enz. kan de ruiter dus de gehoorzaamheid van het paard gemakkelijk maken en verhaasten, door het gewicht van het lichaam, boven zitbeenen en dyen te brengen in de richting van beweging.

Bovenstaand medegaan, zoogenaamde gewichtshulpen, mag **niet ontaarden** in een te groote verplaatsing van het bovenlijf (overhangen), evenmin in een verschuiven van het zitvlak in het zadel.

38. **Overeenstemming in de hulpen.**

Verschillende hulpen kunnen gelijktijdig worden gegeven. De uitwerkingen ervan moeten elkaar dan aanvullen. Men zegt dan, dat er overeenstemming in de hulpen bestaat.

Niet alleen tusschen de teugelhulpen onderling en de beenhulpen onderling, maar ook tusschen de teugel- en de beenhulpen moet onderling overeenstemming **bestaan.**

Nooit mogen gelijktijdig hulpen worden gegeven welker uitwerkingen tegenstrijdig zijn.

Hiertoe zal, als één teugel of één been werkt, de andere teugel of het andere been regelend optreden en zich daarbij aansluiten.

Bij de eenzijdige teugelwerking b.v. als besproken in punt 36, zal de andere teugel aanvankelijk de verplaatsing van hoofd en hals toestaan en daarna de mate van die verplaatsing regelen.

Wanneer b.v. het rechterbeen de achterhand naar links doet gaan, zal het linkerbeen wakend afhangen, om, wanneer het paard de achterhand meer

PERPUSTAKAAN NASIONAL

zou willen verplaatsen dan het rechterbeen gevraagd heeft, deze als het ware er tegen aan te laten komen en zoodoende de verplaatsing te regelen.

Nooit zullen b.v. de teugels mogen aanhouden op hetzelfde oogenblik als de beenen vooruit drijven.

Wel zullen de teugels — indien noodig — de vermeerdering van snelheid regelen, nadat de beenen deze hebben teweeg gebracht en omgekeerd, de vermindering van snelheid regelen door het aanhouden ontstaan.

39. **Het beloonen.**

Men beloont het paard door het toe te spreken, door het op den hals te kloppen, door het een verpapering te geven of ten slotte en niet het minst door het gevraagde te beeindigen.

Belooningen bevorderen de goede verstandhouding, moedingen aan en zijn een werkzaam middel om het paard te kennen te geven, dat het de bedoeling van den ruiter heeft begrepen, waardoor zijn begripsvermogen vermeerdert.

De onderwijzer zal den ruiters leeren hun paarden dikwijls te beloonen bv. zooals het meestentijds geschiedt door het paard op den hals te kloppen en er op toe te zien dat zij dit doen op het oogenblik, dat het paard het verlangde goed uitvoert.

Wordt met het geven van de belooning gewacht, dan komt zij te laat en mist daardoor hare uitwerking.

40. **Straffen.**

Een paard wordt gewoonlijk gestraft met de

sporen, met de karwats of wel met de stem. Alleen wanneer het paard uit onwilligheid geen gevolg geeft aan hetgeen de ruiter van hem verlangt, mag gestraft worden.

De spoorslag als bestraffing wordt kort en krachtig op of dicht achter den singel aangebracht.

De ruiter mag niet vooraf het onderbeen van van het paardenlichaam verwijderen om zoodoende meer kracht te kunnen uitoefenen; hij zou daardoor zijn voornemen aan het paard verraden en zich van de sterkere aansluiting van knieën en beenen berooven, juist op het oogenblik, dat hij die het meest noodig kan hebben.

Zelfs bij hevige en herhaalde spoorslagen moet zich de beweging hoogstens tot het onderbeen van af de knie beperken.

Iedere zichtbare medewerking van armen of bovenlijf is storend en moet worden tegengegaan.

41. Met de vorenstaande beschouwingen werd beoogd een kort en algemeen begrip te geven van de hulpen, van de beginselen waarop zij berusten en van de wijze, waarop zij moeten worden aangebracht.

De kennis darvan is een voornaam vereischte voor den onderwijzer om den ruiter bij voorkomende ongehoorzaamheid van zijn paard met oordeel te kunnen aangeven, door welke hulp hij het verlangde op de beste wijze tot het begrip van het paard zal kunnen brengen.

Met in achtneming van de algemeene beginselen waarop de hulpen zijn gegrond, zal het stelselmatig toepassen van dezelfde hulp voor hetzelfde

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

doel het spoedigst tot het gewenschte resultaat voeren.

De onderwijzer mag zich daarom nooit tevreden stellen met voor het oogenblik het doel te bereiken op de een of andere willekeurige wijze; dit doel moet bereikt worden door een gepaste toepassing van de daarvoor aangegeven hulpen. Hij moet zooveel mogelijk trachten dit den ruiters in te prenten, opdat zij later zonder rechtstreeksch toezicht rijdende, zich daaraan houden en niet zelf gekozene, meestal geheel verkeerde, hulpen aanbrengen.

DE HULPEN WELKE DEN RECRUUT MOETEN WORDEN ONDERWEZEN.

42. **De hulpen om voorwaarts te gaan of een snelleren gang aan te nemen.**

Om stilstaande in stap voorwaarts te gaan, in stap zijnde den draf aan te nemen en in draf zijnde het tempo uit te strekken, bevestigt de ruiter zijn zit meer, door de dijen aan te sluiten en drukt daarna met de onderbeenen, waarvan de kuiten gespannen zijn, aan, terwijl de handen zooveel nageven als noodig is om het paard toe te staan, met behoud van de aanleuning, voorwaarts te gaan, den gang te verdubbelen of het tempo uit de strekken.

Gehoorzaamt het paard niet dadelijk aan de beenhulpen, dan worden deze herhaald en zoonoodig sterker aangebracht.

Men leere den ruiters hun hulpen af te meten naar de gevoeligheid van hun paard en deze vooral niet sterker te geven dan noodig is, ten einde de paarden niet ongevoelig te maken.

In beweging zijnde, zorgen de ruiters beide teugels zacht en evenveel aangespannen te hebben, zoodat het paard daardoor recht onder hen blijft en rechtuit gaat.

De beenen blijven zacht aangesloten tegen het paard afhangen om opnieuw even aan te drukken, wanneer de ruiter voelt, dat het langzamer zou willen gaan of zijn looplust zou gaan verminderen.

43. **De hulpen om halt te houden, een korteren gang aan te nemen of achterwaarts te gaan.**

Om in draf zijnde het tempo te verkorten of in stap over te gaan, in stap zijnde halt te houden, houden de ruiters beiden teugels aan, totdat de paarden den gang verminderen, in stap overgaan of halthouden. De beenen treden hierbij regelend op en zorgen, dat de vermindering in gang niet verder doorgaat dan gewenscht wordt en dat het paard niet terug treedt.

Om in draf zijnde halt te houden, zijn de hulpen dezelfde als om uit den stap halt te houden. Zij worden zoo lang voortgezet of herhaald, totdat het verlangde is verkregen.

Om stilstaande achterwaarts te gaan, wordt het paard met beide beenen aangedreven, zoodat het **bijgebracht** en **nageeflijk** is en de **drang** tot voorwaarts gaan ontstaat. Die drang wordt opgevangen in de handen, die door lichte aanhoudingen hem in een teruggaande omzetten. De beenen treden zoonoodig regelend op en zorgen voor het recht terug gaan. De onderwijzer wake tegen de fouten, die men hierbij dikwijls ziet maken, n.l., het afsteken der beenen en het achterwaarts brengen van het bovenlijf. Om het terug gaan te ein-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

digen, houden de ruiters op met de terugwerkende hulpen, terwijl de beenen daarna weder aandrijven, indien de paarden uit eigen wil doorgaan met achterwaarts gaan.

DE HULPEN VOOR DE WENDINGEN EN VOLTES.

44. **Wendingen.**

Een wending dient om van richting te veranderen.

Om den ruiters te leeren wenden, zijn er verschillende oefeningen, welke opvolgend moeilijker worden.

Teneinde b.v. rechts te wenden laat de ruiter den rechter teugel naar rechts werken (1e werking) en geeft met den linker teugel iets toe, teneinde aan den rechter teugel zijn volle werking te verzekeren. Onmiddellijk daarna sluit zich de linker hand bij de rechter aan en verplaatst zich mede in de te volgen richting (3e werking). De beenen zorgen er voor, dat het tempo niet vermindert, treden dus regelend op.

Voor een korte wending, laat men den rechter teugel naar rechts en naar achteren werken (2e werking), tegelijkertijd wordt het rechter been eennigszins achter den singel aangedrukt. De linker teugel handelt als hierboven is aangegeven, doch 4e werking, en het linker been blijft regelend, op den singel afhangen, om zoodra het paard in de nieuwe richting is, samen met het rechter weer voorwaarts drijvende hulpen te geven, of om, bij het teveel naar links zwaaien van de achterhand, deze weer wat terug te brengen, door tijdelijk achter den singel te werken.

Met de teugels in één hand, wordt de teugelhand gebracht in de richting, die het paard moet volgen. Hierbij geschiedt de wending alleen door de werking van den buitenteugel. Deze hulp wordt zoo dikwijls herhaald, totdat het doel bereikt is. De beenen zorgen voor het bewaren van het tempo. Het binnenbeen werkt naar gelang van de grootte der wending weer zoonoodig achter den singel, waarbij het buitenbeen weer zoonoodig regelend optreedt.

Zoodra de recruten de verschilende hulpen voor de wendingen begrijpen, zal de onderwijzer hen inprenten, dat de handen dicht bij elkaar moeten blijven, dat zij niet te ver zijwaarts mogen worden gebracht en dat de buitenhand niet over de schoft mag komen.

Onder een keertwending wordt verstaan het doorloopen van een halven cirkel met een straal van 3 pas. (halve volte)

Bij een wending (heele wending) wordt een kwart cirkel doorloopen, met een straal van 3 pas.

Bij een halve wending wordt een achtste deel van den cirkelomtrek doorloopen, waarbij de straal 3 pas is.

Bij een volte wordt den geheelen cirkel doorloopen, eveneens met een straal van 3 pas.

De wendingen rechts- en linksomkeert rijdende resp. op de r. en l. hand, worden in de manege gereden door een halve volte te maken en daarna schuins voorwaarts naar den hoefslag terug te keeren.

De wendingen rechts (links) omkeert rijdende op

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

de l. (r.) hand, worden in de manege gereden door eerst schuins voorwaarts van den hoefslag af te gaan tot men 6 pas daarvan verwijderd is, waarna men door het rijden van een halve volte rechts (links) weder op den hoefslag komt.

45. **De groote volte.**

Onder groote volte verstaat men den grootsten cirkel, die in de manege gereden kan worden.

Zij wordt gereden om het middelpunt van de manege of in een der helften daarvan en moet in dit laatste geval de korte zijde raken.

Hiertoe gebruikt de onderwijzer de volgende aanwijzingen:

Groote volte op het midden van de manege.

Groote volte op de 1e of 2e helft van de manege.

(De 1e helft der manege is het dichtst bij den ingang gelegen).

De hulpen zijn dezelfde als voor een wending, de ruiter zorgt er evenwel voor, door het meer of minder krachtig aanbrengen van de hulpen, dat het paard den voorgeschreven weg doorloopt.

Als verdere oefening kan men de groote volte laten sluiten op de aanwijzing:

Volte sluiten.

Hierop verkleinen de ruiters gelijktijdig en geleidelijk de volte, totdat zij op één pas achter elkaar zijn gekomen. Zij brengen hiertoe de voorhand van hun paard met de handen wat naar binnen, zooals aangegeven in punt 43. Zoodra het paard hieraan gehoorzaamt, drukt de ruiter met zijn buitenbeen een weinig achter den singel de achterhand van het paard wat naar binnen totdat

die weer achter de voorhand is. Op deze wijze om beurten met handen en beenen werkende, wordt de volte verkleind.

Om weer tot de groote volte terug te keeren, geeft de onderwijzer de aanwijzing:

Volte openen.

De ruiters brengen met hun handen de voorhand van hun paard weer naar buiten om vervolgens met hun binnenbeen de achterhand zoover naar buiten te drukken tot de achterhand weer achter de voorhand is. Op deze wijze om beurten met handen en beenen werkende, wordt de volte zoover geopend tot de vorige afstanden hernomen zijn.

Bij het sluiten en openen blijven de paarden gesteld volgens het beloop van de volte, terwijl het tempo moet bewaard blijven.

46. **De hulpen voor den galop.**

De galop heet: **rechts** wanneer de rechter beenen het meest voor grijpen, **links** als de linker beenen het meest voor grijpen.

Goed wanner men op de rechterhand rechts galoppeert en op de linkerhand links.

Overkruis, wanneer het paard van voren rechts en van achteren links galoppeert of omgekeerd.

Op 3 wijzen kan men het paard den galop doen aannemen.

a. **Om den recruten de beweging van den galop te leeren,** zal de onderwijzer de ruiters op een groote volte laten draven en de paarden door het tempo steeds meer te doen uitstrekken, in galop doen overgaan. Hij zal er zich daarbij aanvankelijk weinig om bekommeren of eenige paarden in den

PERPUSTAKAAN NASIONAL

verkeerden galop gaan. Deze zal hij na een oogenblik weer in draf doen overgaan en opnieuw den galop doen aannemen. Het gunstigste oogenblik om in den goeden galop te komen is, wanneer het paard van uit het midden van de manege den hoefslag nadert of wel wanneer op den hoefslag wordt gereden bij het doorgaan van de hoeken.

b. **Om jonge paarden in den goeden galop te laten vallen.** bv. den rechtschen, zullen de ruiters licht rijden op het rechter voorbeen en den draf langzamerhand uitstrekken, *evenwel zonder het paard aanleuning te geven aan het bit,* totdat het paard in den galop *valt.*

(Deze wijze van in galop aangaan, wordt niet aan recruten onderwezen, doch is hier slechts volledigheidshalve aangegeven).

c. **Om de paarden in galop te doen aanspringen** moeten zij eerst in een zoodanigen voorbereidenden vorm gebracht worden, dat door de daarop volgende aandrijvende hulp de gewenschte galop wordt aangenomen. Door dien voorbereidenden vorm moet dus het voorgrijpen van de binnenbeenen van het paard, zooals dat in galop plaats heeft, gemakkelijk worden gemaakt. Om bv. in den galop rechts aan te springen zijn de hulpen de volgende:

Het paard wordt eerst met beide beenen aangedreven om het tot een grootere aanspanning te brengen. Het linker been zet daarna zijne werking een weinig verder achter den singel voort, tot dat het paard begint de achterhand naar rechts te brengen, waardoor het rechter achterbeen reeds gemakkelijk vóór het linker zal kunnen grijpen. Het paardenlichaam komt daardoor meer tegen het rechter been van den ruiter aan, welk been er voor

waakt, dat de achterhand niet te veel naar binnen komt.

Beide teugels beletten in de eerste plaats, dat het paard tengevolge van de beenhulp het tempo zou uitstrekken of zou aandraven, wanneer het in stap was. De ruiter zal daarna de rechter teugel naar links doen werken (3e teugelwerking) waardoor het linker voorbeen meer wordt belast en het gedeeltelijk ontlaste rechter voorbeen tot verder en hooger voorgrijpen in de gelegenheid wordt gesteld. Mocht zulks noodig blijken, dan kan de linker teugel door een rechtstreeksche aanhouding, bovendien de geheele linkerzijde van het paard een weinig in hare beweging vertragen.

Naar gelang van de fouten, die het paard bij deze voorbereiding tracht te maken, zal de ruiter overwegend een of meer dezer hulpen moeten aanwenden. Is het paard voldoende voorbereid, dan kan de ruiter het in galop laten aanspringen.

Het rechter been van den ruiter, dat tijdens de voorbereiding weerstand heeft geboden om te zorgen, dat de achterhand niet meer naar rechts wordt gebracht dan hoog noodig is om den galop aan te nemen, geeft thans een krachtige aandrijvende hulp, teneinde het paard aan te zetten tot het nemen van den eersten galopsprong. De teugels geven hierbij zooveel na, dat de beweging niet gehinderd wordt en treden daarna onmiddellijk regelend op.

Om ruiter en paard te leeren uit den stap en van de plaats aan te springen, zal men aanvankelijk eenige drafpassen doen aannemen, waarvan het aantal geleidelijk vermindert om ten slotte in eens den galop te verkrijgen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Om uit den galop tot den draf over te gaan moet de ruiter zijn paard een vorm doen aannemen, die de galopbeweging bemoeilijkt. Hij zal daartoe b.v. bij den galop rechts de voorhand een weinig naar rechts brengen; waardoor het paard geheel recht wordt geplaatst in de richting van de beweging en waardoor tevens meer gewicht naar de rechter schouder vloeit, zoodat het rechter voorbeen minder ver en minder hoog voorgrijpt. In de meeste gevallen is dit reeds voldoende om het paard in draf te doen overgaan. Mocht dit niet voldoende zijn dan kan de ruiter met beide teugels een lichte aanhouding doen en desnoods met het rechter been de achterhand een weinig naar links brengen. Beide beenen zorgen, dat het paard blijft opschieten, bijgevolg aan den teugel blijft. Om uit den galop tot den stap over te gaan, gaat de ruiter op de zelfde wijze te werk, maar zet de aanhouding door of herhaalt deze tot het paard in stap is.

47. **Het wijken voor een been.**

Om den ruiter het gevoel te leeren krijgen van de werking van één been, dat iets achter den singel aangebracht de achterhand moet doen wijken, laat de onderwijzer de ruiters een paar passen binnenwaarts van den hoefslag rijden; vervolgens doet hij de achterhand eenige passen verplaatsen. Hierbij dient er op gelet te worden, dat de ruiters leeren met één been te werken, terwijl het **niet** werkende been rustig op zijne plaats blijft: de teugels beletten, dat het paard een snelleren gang aanneemt. Deze oefening in den aanvang in stap te doen uitvoeren en pas bij meerdere geoefendheid van de ruiters in korten draf.

48. **De hulpen voor het overschenkelen.**

Door het overschenkelen beoogt men een kleine zywaartsche verplaatsing van het paard.

De ruiter drijft het paard eerst met beide beenen aan en zoodra dit daaraan gehoorzaamt, volgt **onmiddellijk** de verplaatsing van de voorhand in de richting waarheen overschenkeld moet worden, om daarop met het been aan de tegenovergestelde zijde achter den singel het paard in de gewenschte richting zijwaarts te verplaatsen, waarbij het andere been waakt, dat het paard zich niet terughoudt. Geschiedt dit, dan staakt de ruiter het wijken en drijft zijn paard met de beenen goed vooruit om daarna de oefening opnieuw te beginnen. Bij het zijwaarts gaan, moeten de ruiters met hun bovenlijf de beweging als het ware voorafgaan en vooral niet het lichaamsgewicht naar de tegenovergestelde zijde verplaatsen.

49. **De stangwerking en besturing.**

Bij de besturing op stang zullen de ruiters aanvankelijk rijden met de teugels in beide handen, d.i. in elke hand een trens- en een stangteugel, de eerste tusschen ringvinger en pink, de stangteugel onder den pink.

De hulpen blijven dezelfde als bij het rijden op trens.

De onderwijzer zal de ruiters er op wijzen, dat de stang als hefboom sterker werkt dan de trens en de hulpen ermede dus zachter gegeven moeten worden.

Hij ziet toe, dat de ruiters niet teveel op den stangteugel aanhouden terwijl de trensteugel nagenoeg niet in gevoel is, want daardoor zouden de

PERPUSTAKAAN NASIONAL

paarden te diep met het hoofd gaan loopen. Het normaal gebouwde paard loopt met zijn hoofd op de goede hoogte, wanneer de mond ter hoogte van de heup is. (Bij trekpaarden iets lager). Als regel moeten de stangteugels iets minder gespannen zijn dan de trensteugels. (1)

50. Teugels in de linkerhand.

Indien de ruiters bedrevenheid hebben gekregen in de besturing met de teugels in beide handen, zal de onderwijzer hen oefenen in het rijden met de linkerhand.

De 4 teugels worden in de linker hand genomen als aangegeven in punt 25. Het nageven en aanhouden geschiedt als in punt 35 met dit verschil, dat nu de geheele vuist een weinig vooruit of achteruit gebracht wordt.

Om te wenden brengt men de linker hand in de richting, die het paard zal moeten volgen. De wending geschiedt voornamelijk door de werking van den buitenteugel. Deze hulp wordt zoo dikwijls herhaald, tot het doel bereikt is.

De rechter hand hangt ongedwongen langs de zijde af.

51. Hoe de hulpen onderwezen worden.

Bij het onderwijzen van de hulpen zal de onder-

(1) De onderwijzer zal in den aanvang veel aandacht wijden aan de lengte der kinkettingen. Deze moeten zoo kort zijn, dat wanneer de stangteugel aangehouden wordt, de scharen der stang een hoek van 45° maken met de mondspleet. Deze hoek immers blijft constant of het paard zijn hoofd hoog of laag brengt.

wijzer de ruiters afzonderlijk laten rijden, aanvankelijk op dezelfde hand, op de aanwijzing:

Afzonderlijk rijden op de rechter (linker) hand.

De ruiters hebben op deze wijze al den tijd om de verschillende hulpen te overdenken en vervolgens uit te voeren. Ook de voorbereiding van de paarden tot een bepaalde oefening vergt bij het eene paard meer tijd dan bij het andere.

De onderwijzer zal nauwlettend toezien, dat de ruiters eerst hun paarden tegen het bit aandrijven, vóórdat met de teugels een hulp gegeven wordt. (Zoo min men bij een schip zonder voldoende vaart iets heeft aan het roer, zoo min heeft men bij een paard zonder voldoende aanleuning of bij onvoldoende impuls iets aan de teugels).

Heeft men verkregen, dat de recruten de hulpen correct uitvoeren, dan worden de bewegingen ingewikkelder gemaakt, door bv. afzonderlijk op beide handen te laten rijden op de aanwijzing:

Afzonderlijk rijden op beide handen.

Waarop de ruiters ieder afzonderlijk door de manege rijden, doch waarbij steeds links uitgeweken wordt.

Verder laat men de ruiters in colonne op 4 pas afstand achter elkaar gebroken lijnen en slangenvoltes rijden en vervolgens deze oefeningen versnellen om hen beslistheid en handigheid te leeren.

De ondefwijzer wjist hen op de hoofd- en halshouding en verbetert door aanhoudende tusschenkomst alle begane fouten.

Het zijn de series hand- en beenoefeningen, uitgevoerd met een beslist doel voor oogen, die aan den ruiter het spiergevoel, dat onvermijdelijk is,

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

om een goede besturing van het paard te verkrijgen, geven.

De behendigheid zal op de onhandigheid van den beginneling volgen en de ruiter moet de tact verkrijgen, die de vrucht der ondervinding is om in het volle bezit van zijn rijkunstige vermogens te komen, en alle moeilijkheden, die zich elk oogenblik kunnen voordoen, te overwinnen en af te wenden.

52. **Het gebruik van de stijgbeugels.**

Tegen het einde van deze hulpenlessen zal de onderwijzer de recruten met beugels laten rijden, als voorbereiding voor het lichtrijden en het rijden in het terrein. Zie verder p. 27.

53. **Het licht rijden.**

Zoodra de ruiters met beugels rijden zal het licht rijden worden beoefend, teneinde het bij het buiten rijden **steeds** in toepassing te doen brengen tot sparing van ruiter en paard.

Bij het licht rijden wordt het bovenlijf iets voorover gebogen. Wanneer dit door de drafbeweging uit het zadel is opgegooid, zal de ruiter met vast aangesloten knieën en met een lichten steun in de beugels zich een oogenblik boven het zadel houden, den volgenden opwaartschen stoot daardoor vermijden en zich daarna weer zacht in het zadel neerlaten en zich zoodoende dus slechts om den anderen keer doen opwerpen.

De onderwijzer heeft er op te letten, dat de ruiter zich niet opheft uit het zadel, maar zich door de beweging van het paard laat opgooien en hij dus niet verder dan noodig is uit het zadel

komt, zich weer zacht er in neerlaat en zijn beenen stil naar beneden laat afhangen met een veerend enkelgewricht.

In den aanvang kan men het den ruiters gemakkelijk maken door hen een hand in de manen te doen zetten.

Het krommen van den rug, het optrekken van de schouders, het van het lijf verwijderen en bewegen der ellebogen, het op en neer gaan van de handen, alsmede het intrekken van het onderlijf moet vooral hierbij vermeden worden.

Men spreekt van licht rijden op het rechter- of linker been, naarmate de ruiter in het zadel komt bij het neerzetten van het rechter of linker voorbeen.

In de manege wordt als regel licht gereden op het buiten voor been. **Buiten zal regelmatig van been verwisseld moeten worden,** daar de zuiverheid van gang op den duur verloren gaat, indien het lichtrijden altijd op hetzelfde been geschiedt. Het overgaan van het eene been op het andere, heet: „van been verwisselen" en geschiedt door éénmaal te blijven zitten, nadat men in het zadel is teruggekomen en zich daarna weder op te laten gooien.

Om te doen licht rijden geeft de onderwijzer de aanwijzing:

Licht rijden.

en om het te doen eindigen:

Doorzitten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

HOOFDSTUK III.

TOEPASSING VAN HET GELEERDE BIJ HET PRACTISCH RIJDEN.

54. Is de zit van den ruiter door de zitoefeningen bevestigd en heeft hij zijn paard leeren besturen en beheerschen, dan kan tot de toepassing van het geleerde bij het praktisch rijden worden overgegaan.

De ruiter leert nu de verschillende verrichtingen uitvoeren op het commando van den onderwijzer.

Hetgeen hij op de waarschuwings- en uitvoeringscommando's heeft te verrichten, is geheel overeenkomstig hetgeen hem vroeger afzonderlijk werd onderwezen.

De onderwijzer moet er streng op letten, dat de ruiters geheel naar het vroeger geleerde te werk gaan.

Naarmate zij vorderingen maken, moet de onderwijzer hooger eischen stellen aan de houding van ruiter en paard.

I. IN DE MANEGE.

55. Het aantal ruiters, dat te zamen wordt onderwezen, zal bij voorkeur niet meer dan 12 mogen bedragen. Zij zijn gekleed als in p. 18, doch de schoenen zijn van sporen voorzien.

De paarden zijn opgezadeld (zonder poetszaken) en opgetoomd met trens en stang met kinketting.

56. **Het geleiden van de paarden.**
Als in p. 19 en p. 20.

57. **Het opstellen in de manege bij den aanvang en het eindigen van de oefeningen.**
In de manege komende, wenden de ruiters rechts, volgen den hoefslag en formeeren links het gelid door achtereenvolgens van de lange zijde af te wenden, zoodat de hoofden der paarden in de lijn komen, die de middens van de korte zijden verbindt, het paard van de r. vleugelman 6 pas van die korte zijde verwijderd blijft en de overige paarden op een onderlinge tusschenruimte van 4 pas komen.

Naargelang de ruiters in het gelid hebben plaats genomen, brengen zij den trensteugel over het hoofd van het paard en leggen deze op den hals, zoodanig dat deze, zonder gedraaid te zijn aan weerszijden met gelijke bochten afhangt en 1 dM. vóór de schoft op den kam komt te rusten. Vervolgens laten zij de beugels afhangen en worden de paarden vierkant gesteld, waartoe de ruiters voor hen treden, met de rechter hand den linkeren met de linker hand den rechter trensteugel dicht bij den ring van het gebit aanvatten en door de hoofden op te richten en rechts of links te brengen, hunne paarden evenwijdig aan de korte zijde plaatsen.

De ruiters begeven zich daarop links en ter hoogte van de hoofden hunner paarden, vatten

PERPUSTAKAAN NASIONAL

met de r. hand de teugels aan als voorgeschreven in p. 31.

Om de lessen te eindigen, worden de ruiters opgesteld als bij den aanvang der oefening.

Marcheeren de uiters op de l. (r) hand, dan is het Co:

Co.:

LINKS (RECHTS) FORMEERT GELID.

Uitv.:

Op het U Co., dat wordt uitgesproken, wanneer het hoofd der colonne op ongeveer 9 pas van de korte zijde verwijderd is, wenden de ruiters gelijktijdig van den hoefslag af of wel opvolgend 4 pas voor het punt waar hun voorman gewend heeft, al naarmate de colonne op een pas of op grooteren afstand marcheert. Zij gaan door tot aan de lijn, die de middens der korte zijden verbindt en houden daar, onderling evenwijdig, met een tusschenruimte van 4 pas halt.

58. Alvorens te doen opstijgen, laat de onderwijzer de houding aannemen (Zie p. 31), waarna volgt het:

Co.:

OPSTIJGEN.

Uitv.:

Als in punt 29, waarbij elke ruiter zoo vlug mogelijk opstijgt.

59. Om af te doen stijgen, is het:

Co.:

AFSTIJGEN.

Uitv.:

Als in p. 30, overigens als voren.

60. **Het in beweging stellen.**

Co.:

MET EENEN = MARSCH.

Uitv.:

De r. vleugelman gaat in stap vooruit, wendt op 3 pas van den hoefslag rechts en volgt dezen. De overige ruiters marcheeren opvolgend af, wanneer het kruis van het paard van hun r. nevenman ter hoogte van het hoofd van hun paard gekomen is; zij handelen op overeenkomstige wijze als de eerste en volgen elkaar op 3 pas afstand.

Om alle ruiters gelijktijdig in beweging te stellen, is het

Co.:

GELID VOORWAARTS = MARSCH.

Uitv.:

Alle ruiters begeven zich gelijktijdig vooruit, wenden op ongeveer 3 pas van den hoefslag rechts en volgen elkaar op den afstand van 1 pas.

61. Het veranderen van hand.

Het commando wordt gedaan op het oogenblik, dat het hoofd der colonne nog eenige passen van de lange zijde is verwijderd.

Co.:

VERANDERT VAN HAND.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Uitv.:

De voorste ruiter rijdt den hoek geheel door, wendt van den hoefslag af, rijdt rechts op een punt aan, dat op de andere lange zijde op 6 pas van den tegenovergestelden hoek is gelegen en volgt den hoefslag op de andere hand. De overige ruiters handelen op gelijke wijze.

62. **Het aannemen van de verschillende gangen.**

De overgangen in de verschillende gangen moeten steeds vloeiend geschieden; de bevolen gang en het verlangde tempo mogen nimmer plotseling, maar moeten steeds geleidelijk worden aangenomen, evenwel zal zulks door alle ruiters **gelijktijdig** moeten geschieden, zonder te wachten tot den voorganger uitvoering heeft gegeven aan het commando.

De verschillende commandos zijn:

VOORWAARTS = MARSCH.

COLONNE = HALT.

IN DRAF (STERKEN DRAF; GALOP) = MARSCH.

IN STAP (DRAF) = MARSCH.

ACHTERWAARTS = MARSCH.

Voor de uitvoering van bovenstaande commandos wordt verwezen naar de punten: 42, 43, en 46. met in achtneming van het volgende: Bij het halt houden uit een snelleren gang dan stap, gaan de ruiters op het **waarschuwings commando** in stap over. Bij het weder aanmarcheeren in een snelleren gang dan stap, wordt de draf door eenige passen in stap, en de galop door eenige passen in draf voorafgegaan.

Is de colonne bij het co „achterwaarts=Marsch" in beweging, dan wordt op het waarschuwings commando halt gehouden en op het uitvoerings commando achterwaarts gegaan. Omgekeerd om de achterwaartsche beweging te doen overgaan in een voorwaartsche, wordt op het waarschuwings commando halt gehouden.

63. **Één pas en grooteren afstand nemen.**

Indien geen sneller tempo gewenscht wordt.

Co.:

TOT EEN PAS AFSTAND OPGERUKT = MARSCH.

Uitv.:

De ruiter aan het hoofd houdt, indien de colonne in stap, is halt of gaat in den naast korteren gang over, indien de colonne in draf, sterken draf of galop is. De overige ruiters houden opvolgend halt of gaan in den naast korteren gang over, wanneer zij op 1 pas van hun voorman zijn gekomen.

Co.:

.....PASSEN AFSTAND GENOMEN = MARSCH.

De ruiter aan het hoofd rijdt met het zelfde tempo door; de overige ruiters gaan tot den naast korteren gang over of houden halt, totdat hun voorman het bepaalde aantal passen van hen verwijderd is, waarop zij eveneens hun vorigen gang hernemen.

Indien een sneller tempo gewenscht wordt.

Co.:

TOT EEN PAS AFSTAND OPGERUKT IN STAP (DRAF, STERKEN DRAF, GALOP) = MARSCH.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Uitv.:
De voorste ruiter blijft in den zelfden gang of blijft stilstaan; de overige ruiters gaan in den naast snelleren gang over, tot zij op 1 pas afstand van hun voorman gekomen zijn, waarop de vorige gang hernomen of halt gehouden wordt.

Co.:
.....PASSEN AFSTAND GENOMEN IN STAP (DRAF, STERKEN DRAF, GALOP) = MARSCH.

Uitv.:
De voorste ruiter neemt den bevolen gang aan; de overige ruiters nemen dan eerst den bevolen gang aan, wanneer hun voorman het bevolen aantal passen van hen verwijderd is.

64. **Het rusten.**
Dit kan zoowel stilstaande als in gang geschieden.

Co.:
Rust.

Uitv.:
De ruiters geven de paarden meer vrijheid door de teugels zooveel door de handen te laten glijden als de paarden vragen.
De teugels kunnen desgewenscht in één hand worden genomen.
Het rusten mag nimmer ontaarden in een achteloos hangen op het paard.

65. **De groote volte.**

Co.:
GROOTE VOLTE OP HET MIDDEN (1e OF 2e HELFT DER MANEGE).

Uitv.:
De ruiter, die aan het hoofd is, zal de groote volte aanvangen bij het eerstkomend rakpunt van de groote volte met een der zijden. De overige ruiters gaan opvolgend tot de groote volte over, wanneer zij op het zelfde punt gekomen zijn.
Om de groote volte te doen eindigen, is het

Co.:
HOEFSLAG VOLGEN.

Uitv.:
De ruiter aan het hoofd zal zoodra hij den hoefslag aan een der zijden bereikt, deze volgen.

66. **Het sluiten en openen van de groote volte.**

Co.:
VOLTE SLUITEN.

Uitv.:
Zie p. 45.

Co.:
VOLTE OPENEN.

Uitv.:
Zie p. 45.

67. **De volte.**
De volte kan op ieder willekeurig punt van de manege worden gereden.
Het rijden van voltes wordt bij het afzonderlijk rijden veelvuldig beoefend.

Co.:
VOLTE = MARSCH.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Uitv.:
Op het U. Co. laten alle ruiters gelijktijdig (of de genoemde ruiter) hun paard een cirkel van 3 pas straal doorloopen en vervolgen daarna de oorspronkelijke richting.

68. **De wendingen.**
Alle wendingen op commando worden gereden op een cirkelboog van 3 pas straal.
De beoefening zal in den regel voor alle ruiters gelijktijdig plaats hebben en slechts in den beginne voor ieder man afzonderlijk, waartoe de onderwijzer het commando doet voorafgaan door het noemen van den naam van den ruiter, dien hij wil doen wenden.

Co.:

MET EENEN RECHTS (LINKS) = MARSCH. (WENDING)

Uitv.:
Op het uitvoerings commando, dat gedaan wordt als alle ruiters zich op de lange zijde bevinden, worden de paarden gewend, daarna wordt met bewaring van tusschenruimte en richting naar den ruiter, die aan het hoofd marcheerde, loodrecht op de lange zijde rechtuit gemarcheerd; op 3 pas van de tegenovergestelde lange zijde gekomen, wordt weder gewend en den hoefslag op de zelfde hand gevolgd. Na deze wending zijn de ruiters in omgekeerde volgorde achter elkaar gekomen. Wil men evenwel de ruiters in de zelfde volgorde houden of op de andere hand doen overgaan, dan moet men het eerste Co. doen volgen door het C.:

MET EENEN LINKS (RECHTS) = MARSCH.

Uitv.:
Het U. Co. wordt gedaan als de ruiters 3 pas van de tegenovergestelde lange zijde zijn verwijderd.

Co.:

MET EENEN HALFRECHTS (HALFLINKS) = MARSCH. (HALVE WENDING).

De onderwijzer doet de ruiters van te voren op het midden van de korte zijde rechts of links wenden. Het U. Co. wordt gedaan, zoodra de laatste ruiter is afgewend.

Uitv.:
Na de paarden nu de halve wending te hebben doen verrichten, wordt rechtuit gereden (onder een hoek van 45° met de lange zijde) in de strekking waarin men gekomen is, onderling evenwijdig blijvende en zich richtende op den ruiter aan het hoofd.
Aan de lange zijde gekomen, wordt een halve wending links (rechts) gemaakt, en den hoefslag gevolgd.

Co.:

MET EENEN RECHTS (LINKS) OMKEERT = MARSCH. (KEERTWENDING).

Uitv.:
1e Wijze: Nadat het gelid met eenen rechts (links) heeft gemaakt, wordt, om rechts- of linksomkeert te laten maken, het U. Co. gedaan, wanneer het gelid minstens nog 3 pas van den tegenovergestelden hoefslag is verwijderd. Op dat U. Co. wenden alle ruiters gelijktijdig rechts (links) en maken een keertwending (zie p. 43) waarna

PERPUSTAKAAN NASIONAL

zij rechtuit marcheeren, richting en tusschen ruimte naar rechts bewarende, om door een wending rechts of links weder in colonne den hoefslag te volgen. (Zie fig. 6).

2e. Wijze: Marcheeren de ruiters op den hoefslag op de rechter (linker) hand, dan wordt het Co. gedaan, als allen op de lange zijde zijn gekomen. Op het U. Co. wenden de ruiters van den hoefslag af, rijden een halve volte rechts (links), maken daarop nog een halve wending in dezelfde richting, om vervolgens in de dan verkregen strekking vooruit te marcheeren naar den hoefslag, dien zij volgen na een halve wending links (rechts) te hebben gemaakt. (Zie fig. 7).

3e. Wijze: Marcheeren de ruiters op den hoefslag op de linker (rechter) hand, dan wordt het Co. gedaan, als allen op de lange zijde zijn gekomen. Op het U. Co. maken de ruiters een halve wending links (rechts), en rijden in de nieuwe strekking vooruit tot zij 6 pas afstand van den hoefslag hebben gekregen. Vervolgens maken zij een halve volte rechts (links) naar den hoefslag toe, dien zij daarop volgen. (Zie fig. 8).

69. Het afzonderlijk rijden.

Het afzonderlijk rijden wordt op 2 wijzen beoefend. Bij de eerst wijze blijven alle ruiters op dezelfde hand; bij de tweede wordt op beide handen gereden.

1e. Wijze:

Co.:

AFZONDERLIJK RIJDEN OP DE r. (l.) HAND.

Uitv: De ruiters zijn niet meer aan een bepaalde formatie gebonden, en mogen wendingen en voltes rechts (links) rijden. De onderwijzer geeft zeggender wijze den gang aan.

2e. Wijze:

Co.:

AFZONDERLIJK RIJDEN OP BEIDE HANDEN.

Uitv.:

De ruiters zijn geheel vrij in het rijden op de r. (l) hand en in het rijden van wendingen. De ruiters op de l. hand wijken bijtijds voor die, welke op de r. hand rijden.

Co.:

OP DE l. (r.) HAND OVERGAAN.

Uitv.:

Ieder ruiter gaat op de bevolen hand over door het maken van een of meer der bovengenoemde wendingen.

70. Het afzonderlijk rijden eindigen.

Co.:

ACHTER N. N. IN COLONNE.

Uitv.:

De ruiters formeeren de colonne op een pas afstand in den gang, waarin zij zijn en achter den ruiter, die wordt aangewezen.

Zij begeven zich langs den kortsten weg in de colonne; het is evenwel niet noodig, dat zij daarbij de oorspronkelijke volgorde hernemen.

71. Het overschenkelen.

De onderwijzer doet daartoe de colonne op het

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

midden der korte zijde afwenden. Zoodra de laatste ruiter die wending volbracht heeft, laat de onderwijzer de colonne halt houden en volgt het

Co.:

RECHTS (LINKS) OVERSCHENKELEN.

Uitv.:

Op het U. Co. doen de ruiters hun paard door toepassing van de hen geleerde hulpen rechts of links overschenkelen, totdat zij den hoefslag hebben bereikt, waarna halt wordt gehouden.

Deze beweging wordt in den marsch herhaald. Nadat de ruiter aan het hoofd der colonne de lijn, die de middens der korte zijden verbindt, eenige passen heeft gevolgd, volgt het commando, waarop de ruiter aan het hoofd tot aan den hoefslag der lange zijde overschenkelt en aldaar gekomen zich weder vooruit begeeft. De overige ruiters verrichten zulks opvolgend ter plaatse waar de eerste de beweging heeft aangevangen.

Op het zelfde commando geschiedt later het overschenkelen van het midden der eene lange zijde naar dat der andere.

72. **Het springen.**

De ruiter heeft bij de zitoefeningen geleerd, hoe hij bij het springen met de bewegingen van het paard moet medegaan. Thans moet nog worden voorgeschreven, hoe moet worden te werk gegaan en waarop dient te worden gelet, wanneer de ruiter in of buiten de manege zelfstandig rijdende, zijn paard moet laten springen. Daartoe strekke het volgende.

Er wordt steeds in een strekking loodrecht op

die van de hindernis aangereden; op een hoogte hindernis in minder sterk tempo dan op een breedte hindernis.

Aangezien het doel van het onderwijs is, den ruiter een goede stijl van springen te leeren, zullen de hindernissen aanvankelijk niet hooger dan 70 à 80 cM. mogen zijn; de paarden moeten gewillige springers zijn.

Vóór het springen, dat gewoonlijk op het einde van de les zal plaats hebben, worden de beugels afgenomen, aangezien de ruiters anders neiging hebben er op te steunen of er op te gaan staân, waardoor zij juist hun evenwicht zullen verliezen; sporen en kinketting worden c.q. afgedaan.

Op het midden der lange zijde wordt een boom dwars over den hoefslag gelegd met een pagger er voor, totale hoogte 70 cM. De ruiters worden in de manege opgesteld op een plaats waar zij dengeen die springt het minst hinderen en toch kunnen zien. Om beurten zal een der ruiters op aanwijzing van den onderwijzer naar den hoefslag rijden, dien op de aangegeven hand volgen, en in draf op de hindernis aanrijden. Er worden geen hulpen gegeven, dan die noodig zijn voor het onderhouden van den gang of om het uitwijken te beletten. (Bij de eerste oefeningen kan een vleugel aan de binnenzijde het uitwijken helpen tegengaan). Ongeveer op 6 pas voor de hindernis gekomen, moet de ruiter zijn paard nog iets meer aandrijven, waardoor het iets meer verzameld wordt. Bij dit meerder aandrijven, mag de ruiter de handen **niet naar voren steken,** daar hierdoor juist de aanleuning verloren zou gaan en het paard zich zou strekken en op de hindernis

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aanstormen, hetgeen weer een foutieven sprong ten gevolge zou hebben.

Zoowel **vóór, gedurende** als **na** den sprong moet de ruiter de handen laag plaatsen, daartoe zal hij als contrôle op zich zelven, met de pinken de schoft of deken trachten te blijven voelen. Ook de onderwijzer kan den ruiter behulpzaam zijn, door hem even voor den sprong toe te roepen „handen laag".

Zoodra het paard den sprong uitvoert, moet de ruiter het, **zonder dat een oogenblik de aanleuning in den mond verloren gaat,** zooveel vrij geven, als het paard zelf vraagt, **niet** door de vuisten met de armen naar voren te brengen, doch door de teugels tusschen de vingers te laten **doorglijden.** Na den sprong worden dan de teugels onmiddellijk weer op maat genomen.

Ten einde dit op maat maken van de teugels **vlug** te doen plaats hebben, worden voor het springen de teugels in de linker hand genomen, als voorgeschreven in p. 25. Vervolgens neemt de rechter hand de rechter teugels aan op de voorgeschreven wijze en trekt de uiteinden van de rechter teugels ongeveer 1½ handbreedte door de linker hand heen, waarna de rechter hand weer naast de linker geplaatst wordt. (De rechter teugels loopen van den mond van het paard eerst door de rechter hand, en daarna door de linker).

De ruiters rijdt het paard dus met beide handen op de hindernis aan, waardoor het uitbreken enz. beter belet kan worden. Gedurende den sprong, laat hij de teugels zooveel doorglijden als het paard vraagt, door de vingers een weinig te openen. Zoodra het paard aan den overkant neer is

gekomen laat hij met de rechter hand de rechter teugels los en grijpt die hand, vlak achter de linker, de uiteinden der vier teugels vast, trekt deze gezamenlijk door de linker hand heen, totdat zij weer op maat zijn en plaatst de rechter hand met de rechter teugels er in weer naast de linker.

Wanneer de ruiter op deze wijze voldoende bedrevenheid heeft verkregen, wordt de hindernis in het midden van de manege geplaatst en niet aangeleund, waardoor van den ruiter meer oplettendheid en grootere bedrevendheid wordt gevergd.

Zoodra de ruiter zonder beugels voldoende springt wordt het springen met beugels beoefend, waarbij deze niet dienen om gedurende den sprong op te staan, doch alleen om de beenen en voeten meer steun te geven.

73. Wenken voor den onderwijzer.

De onderwijzer zal acht geven op de gemaakte fouten en deze den ruiter na den sprong mededeelen; alleen door hem steeds op zijn fouten attent te maken, zal hij ze afleeren. Het zijn voornamelijk de navolgende fouten:

Het met een groote vaart aanstormen op de hindernis, denkende zoodoende een beteren sprong te maken, terwijl het juist noodzakelijk is, dat het paard in een korten verzamelden gang op de hindernis wordt aangereden, opdat het zijn sprong beter kan berekenen. (Een man, die over een lat moet springen, maakt immers zijn laatste passen ook klein om beter uit te komen en zich beter te kunnen verzamelen).

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Het niet voldoende aandrijven van het paard op de hindernis, waardoor te weinig impuls en daardoor onvoldoende aanspanning en geen verzameling. Daarom in den beginne in draf op de hindernis laten aanrijden en pas ongeveer 6 pas er voor den korten galop doen aannemen. Is het paard evenwel van te voren reeds in galop gegaan, dan niet trachten in draf te doen overgaan, daar zulks gewoonlijk toch niet zal gelukken, doch wel het paard onrustig wordt gemaakt.

Bij het aandrijven of in galop aangaan, **de handen naar voren steken** daar hierdoor de reeds verkregen verzameling verloren gaat, het paard alle aanleuning mist en zich reeds vóór in plaats van tijdens den sprong ontspant.

Dat de ruiter **het bovenlijf achterover brengt;** men moet het juist een **weinig** voorover brengen om niet achter te blijven bij de beweging van het paard, evenwel zonder het zitvlak uit het zadel te lichten, dus met aangetrokken kruis.

Dat de ruiter **de handen omhoog brengt,** daar hij hierdoor zijn zwaartepunt verplaatst en zijn evenwicht zal verliezen.

Dat de ruiter **de teugels niet laat doorglijden,** waardoor het paard een ruk in den mond krijgt en de ruiter voorover getrokken wordt en daardoor zijn zit verliest.

Dat de ruiter de teugels na den sprong **niet spoedig genoeg** weder op maat maakt, waardoor het paard alle gelegenheid heeft om in een te snel tempo door te gaan en de ruiter niet spoedig genoeg klaar is voor een volgenden sprong.

Het kan voorkomen, zelfs bij anders gehoorzame paarden, dat deze een oogenblik aarzelen of weigeren een hindernis te nemen, welke hun vreemd is; daarom moet den man geleerd worden, wat hij in die gevallen te doen heeft.

In den regel is vrees de aanleiding tot de ongehoorzaamheid; de ruiter zal in dat geval de hindernis in stap naderen, terwijl hij het paard met de beenen krachtig voorwaarts drijft en de teugels goed gespannen houdt. Dreigt het paard naar de r. (l.) zijde keert te maken dan moet de ruiter trachten uit te voorkomen, door met de teugels de voorhand naar l (r) te brengen, waarbij de 3e teugelwerking een zeer voorname rol speelt, terwijl hij tevens met het l (r) been c.q. spoor, achter den singel de achterhand van het paard naar r (l) drukt, tot het paard weer recht voor de hindernis gebracht is. Is het paard op deze wijze vlak voor de hindernis gebracht, dan zal de ruiter het toestaan de hindernis te beruiken en te bezien. Daarna zal de ruiter rechts of links omkeert maken en op de zelfde wijze weer op de hindernis aanrijden, maar nu in draf of in korten galop en het de hindernis laten springen.

Is het paard te kort voor de hindernis gebracht om nog te kunnen springen, dan wordt het eerst eenige passen recht achteruit gezet en wordt opnieuw op de hindernis aangereden.

Een veel voorkomende fout is, dat de ruiter het paard het oogenblik van den sprong wil aangeven, door „hup" of iets dergelijks te roepen. Dit is absoluut verkeerd, daar juist op het oogenblik, dat het paard al zijn aandacht noodig heeft om zijn sprong te berekenen, de ruiter het komt afleiden door iets te roepen. Bovendien kan de ruiter onmogelijk weten, of het paard nog een klein galop-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

sprongetje zal maken vóór zich af te zetten of dat het zich in eens afzet.

Ook het z.g. willen helpen van het paard in den sprong is zeer verkeerd, daar het paard daardoor in den mond getrokken wordt en dus gehinderd zal worden.

Het springen zal aanvankelijk in de manege plaats hebben totdat de ruiters voldoende geoefend zijn, waarna buiten gesprongen zal worden, bij voorkeur over vaste hindernissen, die voldoende breed en niet aangeleund zijn, om den ruiter te leeren zijn paard goed in de hand te houden.

74. **De besturing met één hand.**

Tot de besturing met één hand wordt overgegaan op het

Co.:

TEUGELS IN DE l. (r.) HAND.

Uitv.:

Zie. p. 26. Alle oefeningen, voorgeschreven bij de besturing met beide handen, worden herhaald; vooral de wendingen moeten veelvuldig beoefend worden.

Om tot de besturing met beide handen terug te komen, is het

Co.:

TEUGELS IN BEIDE HANDEN.

Uitv.:

Zie p. 27.

II. BUITEN DE MANEGE.

75. **Het afzonderlijk rijden.**

De ruiter moet de oefeningen in de manege gehouden, buiten leeren toepassen bij voorkeur op een ruim open veld, waar het veelvuldig beoefenen van het afzonderlijk rijden in verschillende gangen vooral dienstbaar moet worden gemaakt om hem te bekwamen in het rijden van rechte lijnen en het maken van wendingen. De veranderingen van gang geschieden daarbij op commando of op signalen.

Co.:

AFZONDERLIJK RIJDEN IN STAP (DRAF, GALOP).

Uitv.:

De ruiters, in welke formatie of opstelling zij ook zijn, gaan uit elkaar in den gang door den onderwijzer gelast.

Om de ruiters weder te verzamelen wordt een signaal geblazen of doet men het

Co.:

VERZAMELEN.

Uitv.:

De ruiters begeven zich in galop naar den onderwijzer, gaan, dicht bij dezen gekomen, in draf en in stap over en stellen zich in één gelid op, front naar en op 4 passen vóór den onderwijzer, zoodanig, dat zij beugel aan beugel met hun nevenman staan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

76. Het terreinrijden.

Behalve het springen over hindernissen, moet den ruiter worden geleerd op welke wijze hoogten, laagten, slooten, hellingen enz. moeten worden over- en doorgegaan.

Als algemeene regel geldt, dat het bovenlijf nagenoeg loodrecht moet worden gehouden ten opzichte van het waterpasvlak; dus bij het afgaan van een helling moet de ruiter achterover en bij het opgaan voorover zitten.

Bij het **opgaan** van een helling moet de ruiter, naargelang de steilte, het bovenlijf meer of minder **voorover** buigen en de knieën vaster aansluiten, om aan den rug en de achterbeenen van het paard meer vrijheid te geven. De teugels worden licht in gevoel genomen, zoodat het paard nog bestuurd kan worden, overigens moet het de vrije beschikking over hoofd en hals worden gegeven. De rechter hand kan, zoonoodig een vlok manen vastgrijpen. **In geen geval mag de ruiter zich door trekken aan de teugels in het zadel houden.** Kleine steile hellingen worden loodrecht genomen, langere minder steile in schuine richting. Het opgaan geschiedt gewoonlijk in stap, alleen wanneer een helling zeer steil is en zóó kort, dat de hoogte in één aanloop kan worden genomen mag zulks in een versnelden gang geschieden.

Bij het **afgaan** van een helling moet de ruiter naar gelang de steilte het bovenlijf meer of minder **achterover** brengen. De teugels, worden zonder de voeling met den mond van het paard te verliezen, zooveel verlengd, dat het paard het

hoofd laag kan brengen en den hals kan strekken. Steile hellingen worden altijd in loodrechte richting afgegaan, om uitglijden te voorkomen.

Het **doorgaan** van slooten moet veelvuldig worden beoefend door dit een voorbereiding is voor het later doortrekken van slooten met voertuigen. De ruiter mag zijn paard dus niet laten springen, maar moet het rustig door de sloot laten stappen.

Bij een **afsprong** moet de ruiter het bovenlijf een weinig voorover brengen en de teugels goed laten doorglijden om het paard niet te hinderen. Een achterover brengen van het lichaam en een niet doorglijden van de teugels heeft ten gevolge, dat het paard met de voor- en achterbeenen nagenoeg tegelijk neerkomt, hetgeen nadeelig is voor de lendenen en de gewrichten van het paard.

Bij de **opsprong** op een terras moet het paard krachtig aangedreven worden, terwijl de ruiter door het voorover brengen van het bovenlijf, het neerzetten van de achterbeenen op het terras aan het paard gemakkelijker maakt.

Wallen of galangans worden naar gelang van de breedte en hoogte en bijkomende omstandigheden door klauteren of springen overschreden.

Bij rijden over **zwaar** of **moerassig terrein** geeft de ruiter de teugels wat meer vrij, sluit de knieën meer aan en brengt het bovenlijf een weinig voorover om den rug en achterhand meer te ontlasten. Wordt het paard bij het overschrijden van moerassige gedeelten door het ruitergewicht te zeer

PERPUSTAKAAN NASIONAL

gehinderd, dan moet afgestegen worden en het paard aan de hand verder geleid worden.

Bij het **doorwaden van riviertjes** met steile oevers moet men de paarden als het ware pas voor pas het water doen ingaan, daar zij anders bij het omlaag springen op de dikwijls ongelijke bedding veel kans hebben de kogels te verstuiken. Bij sterk stroomend water wordt het paard met de voorhand schuin tegen den stroom ingezet en blijft de ruiter steeds het punt van den tegenstelden oever waar hij wil aankomen, in het oog houden. Het zitvlak rust goed in het zadel, het bovenlijf wordt een weinig achterover gebracht, knieën en dijen worden steviger aangedrukt, aan het paard wordt de noodige teugelvrijheid gelaten. Verliest het paard grond en moet het zwemmen, dan neemt de ruiter de voeten uit de beugels, plaatst beide handen in de manen en trekt het bovenlijf op den hals om de achterhand **te ontlasten.** De teugels worden gegeel vrij gegeven, evenwel niet geheel los, daar anders het paard met de voorbeenen er in verward geraakt, de ruiter **onthoude zich echter van eenige inwerking daarmede.**

Bij **rijden** over **gladden grond** moet de ruiter zoo stil mogelijk in het zadel zitten. Plotselinge beenhulpen en wendingen moet men vermijden, daar die het gevaar van uitglijden vermeerderen. Lichtrijden hierbij is verkeerd. Het aan de hand geleiden van het paard is dikwijls nog het beste.

Bij het **rijden door een bosch** moet de ruiter zoo ver mogelijk vooruit zien om den besten weg uit te zoeken, daar hij anders kans heeft om af te dwalen.

77. **De sterke galop.**

Het rijden van de sterke galop moet eveneens onderwezen worden. De vuisten worden dan laag, rechts en links van de schoft geplaatst, het paard wordt een sterkere aanleuning op het bit toegestaan, terwijl de ruiter langzamerhand een meer vooroverhellenden zit aanneemt, zonder evenwel het zitvlak uit het zadel te halen. Men leert den ruiter geleidelijk het tempo uit te strekken, totdat de sterke galop bereikt is, waarbij de aanleuning niet verloren mag gaan. Stormt het paard evenwel op de hand van den ruiter weg, dan zal deze, onder het behouden van den vooroverhellenden zit, door een sterke aanhouding van één der teugels, ondersteund door een krachtige been- of spoorhulp aan dezelfde zijde, trachten den hals van het paard naar die zijde te buigen. Gelukt hem dit, dan kan hij weder meester over het paard worden; gelukt hem dit niet, dan moet hij eerst nageven en onmiddelijk daarop de hulp herhalen.

Zelfs wanneer het paard zich niet vastzet, moet de ruiter zich toch gedurende den sterken galop overtuigen, dat het paard gehoorzaam is en naar de teugelwerking luistert.

Vooral moet gewaarschuwd worden tegen een voortdurend hangen aan de teugels en het sterk achterover brengen van het bovenlijf, waartoe de onbedreven ruiter dikwijls geneigd is, maar waardoor de ruiter ten slotte alle heerschappij over het paard verliest.

De sterke galop zal man voor man worden onderwezen; aanvankelijk zal hierbij de onderwijzer naast den ruiter rijden om hem zoonoodig terecht te wijzen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Daarna wordt deze beoefend door eenige ruiters te zamen, waarbij zooveel mogelijk paarden van gelijk temperament bij elkaar gevoegd worden.

De sterke galop wordt aangenomen op de waarschuwing van den onderwijzer „galop uitstrekken".

78. Aangezien het dikwijls zal voorkomen, dat de ruiter voor korteren of langeren tijd aan zich zelven is overgelaten, zal de onderwijzer hem bij het buitenrijden het navolgende inprenten:

(1) Na het verlaten van den stal zal niet onmiddellijk in versnelde gangen mogen worden gereden, doch zal men eerst eenige minuten blijven stappen om den rug en de spieren van het paard gelegenheid te geven zich te ontspannen.

(2) De voorgeschreven tempo's der gangen moeten nauwkeurig bewaard blijven; dat van den draf mag nooit worden overschreden; als meerdere snelheid noodig is, galoppeere men liever dan hard te draven.

(3) De vlakke terreinen te benutten voor het rijden van snellere gangen, terwijl het op- en afrijden van hellingen zooveel mogelijk in stap geschied tot sparing van de krachten van het paard. Het afrijden van hellingen in snellere gangen is **altijd** te veroordeelen. Het oprijden in snellere gangen mag alleen bij uitzondering geschieden, indien snelheid wordt gevorderd.

(4) Bij het afleggen van groote afstanden zullen de snellere gangen behoorlijk met stapreprisen worden afgewisseld, waarbij het paard van tijd tot tijd aan de hand wordt geleid.

(5) Te allen tijde de zachtste gedeelten van den weg opzoeken en zoo mogelijk links van den weg blijven.

(6) Effen, maar harde terreinen zijn te verkiezen boven ongelijke, doch zachtere terreinen.

(7) Op gladde wegen en terreinen vermijden de ruiters korte wendingen, voornamelijk in snelle gangen.

(8) Bij het rijden 'snachts moet het paard meer aan zich zelven worden overgelaten, de spanning in de teugels blijft echter bestaan, opdat het paard, indien noodig, daarop steun kan zoeken. De neiging der paarden om 'snachts met het hoofd lager te loopen zal niet worden tegengegaan. Het verdient aanbeveling zooveel mogelijk het midden van den weg te houden, om steenhoopen en wortels te vermijden.

(9) De ondervinding heeft geleerd, dat het gedurende een vermoeienden marsch, ter voorkoming van drukkingen aanbeveling verdient, eenige minuten vlotten galop te rijden, waardoor de bloedsomloop in de huid op den rug wordt hersteld.

(10) Het paard behoort met een bijna normale ademhaling op stal te worden gebracht.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

HOOFDSTUK IV.

BEWEGINGEN TOT HET VERPLAATSEN VAN EEN AANTAL RUITERS.

79. **Opstelling.**
De ruiters zijn opgesteld als in punt 57 is aangegeven, doch met zoodanige tusschenruimte dat, wanneer zij opgestegen en de gelederen hersteld zijn, (p. 81), de voeling met de stijgbeugels wordt gehouden.

80. **Nummeren.**
Als in de Soldatenschool.

81. **Opstijgen.**
Co.:
1. Tot opstijgen = Gereed.
2. Opstijgen.
Uitv.:
1. De oneven nummers gaan 4 pas vooruit, zich rechts richtende.
2. Alle ruiters handelen als in het Co. in p. 58.
Zijn de ruiters opgestegen, dan begeven de even nummers zich zonder overhaasting 4 pas voorwaarts en stellen zich tusschen en gericht met de oneven nummers.

82. **Afstijgen.**
Co.:
1. Tot afstijgen = Gereed.
2. Afstijgen.
Uitv.:
1. De oneven nummers gaan 4 pas vooruit, zich rechts richtende.
2. Alle ruiters handelen als op het Co. in p. 59.
Zijn de ruiters afgestegen, dan begeven de even nummers zich zonder overhaasting 4 pas voorwaarts en stellen zich tusschen en gericht met de oneven nummers.

83. **Richten.**
Om zich te richten moeten de ruiters hunne paarden vierkant en juist evenwijdig aan die hunner nevenlieden aan de zijde der richting stellen, voorts zich zoodanig plaatsen, dat hunne schouders met die hunner nevenlieden aan die zijde overeenkomen en dat zij de borst van den tweeden man van hun gelid naar die zelfde zijde bespeuren. Zij wenden hiertoe het hoofd, zonder dit vooruit te brengen, noch op te houden rechtop en vierkant te paard te zitten, zooveel noodig naar de zijde richting en voelen, zonder hun been van het paard te verwijderen noch daarheen te dringen, even den stijgbeugel van hun nevenman naar de zijde van de richting.
Nadat de onderwijzers den r. of l. vleugelman 10 pas heeft doen vooruitgaan, is het
Co.:
1. Rechts (Links) = Richten.
2. Staat.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Uitv.:

1. Het geheele gelid begeeft zich tot ter hoogte van dien vleugelman vooruit en richt zich volgens de voorgeschreven beginselen.

2. De ruiters wenden het hoofd terug en zien rechtuit.

84. **Afmarschen.**

Het afmarcheeren geschiedt met eenen of met tweeën en uitsluitend voorwaarts en van den r. vleugel af.

Co.:

MET EENEN (TWEEËN) = MARSCH.

De uitvoering is als in p. 60 met dien verstande, dat de r. vleugelman (de beide eerste nummers) rechtuit marcheert (en) en de overigen (de opvolgende beide nummers) eerst 6 passen rechtuit gaan en zich daarna door halve wendingen met 1 pas afstand in de colonne plaatsen.

85. **Overgang van de colonne met eenen tot die met tweeën.**

Co.:

MET TWEEËN = MARSCH.

Uitv.:

De voorste man marcheert 6 pas door en houdt halt; de daaropvolgende plaatst zich links van den voorsten man, de daaropvolgende sluit weer op achter den voorsten énz., zoodat alle oneven nummers rechts komen en alle even nummers links.

86. **Overgang van de colonne met tweeën tot die met eenen.**

Co.:

MET EENEN = MARSCH.

Uitv.:

De geheele colonne houdt halt, behalve de rechter voorste man; de linker voorste man plaatst zich door halve wendingen op 1 pas achter den voorsten, daarachter volgt de rechter man van het volgende tweetal enz.

De bewegingen van punt 85 en 86 kunnen ook worden uitgevoerd met gebruikmaking van een snelleren gang op dezelfde wijze als in punt 63 aangegeven.

87. **Opmarsch uit de colonne tot de linie..**

Kan geschieden uit de colonne met eenen of met tweeën, voorwaarts of naar links.

Co.:

FORMEERT GELID = MARSCH.

Uitv.:

De voorste man (het voorste tweetal) marcheert 20 passen door en houdt halt. De volgende manschappen (tweetallen) plaatsen zich door halve wendingen links van hun voorganger (voorgaand tweetal).

Co.:

LINKS FORMEERT GELID = MARSCH.

Uitv.:

De voorste man (het voorste tweetal) wendt links, marcheert daarna 20 passen door en houdt

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

halt. De volgende manschappen (tweetallen) blijven doormarcheeren en wenden achtereenvolgens links om zich links naast hun voorganger (voorgaand tweetal) te plaatsen.

88. **De colonne in een nieuwe richting doen marcheeren.**

Co.:

HOOFD DER COLONNE LINKS (RECHTS); HALFLINKS (HALFRECHTS); LINKSOMKEERT (RECHTSOMKEERT) = MARSCH.

Uitv.:

De voorste man doorloopt een kwart (een achtste, halve) cirkel met 3 pas tot straal en marcheert, in de nieuwe richting gekomen, rechtuit. De overige ruiters doen opvolgend, op de zelfde plaats gekomen, hetzelfde.

In de colonne met tweeën handelt de voorste man aan de binnenzijde der wending als boven; de man aan de buitenzijde, doorloopt een boog met iets grooteren straal en zorgt gericht met zijn nevenman om te komen. De overige tweetallen handelen op overeenkomstige wijze.

89. **De colonne doen halt houden en weder doen aanmarcheeren.**

Co.:

COLONNE = HALT.

Uitv.:

Op het U. Co. houden de ruiters gelijktijdig halt.

Co.:

COLONNE VOORWAARTS = MARSCH.

Uitv.:

Op het U. Co. begeven zich alle ruiters gelijktijdig in stap voorwaarts.

90. **Veranderen van gang.**

Co.:

IN DRAF (STAP OF GALOP) = MARSCH.

Uitv.:

Op het U. Co. wordt de bevolen gang zonder overhaasting aangenomen.

Het hoofd der colonne moet, teneinde het verlies van afstanden te voorkomen, hierbij vooral in acht nemen, den snelleren gang zeer bedaard aan te vangen en ook tot den korteren niet te plotseling over te gaan.

Het tempo dezer onderscheiden gangen moet zoo regelmatig zijn, dat de samenhang der colonne, alsmede de gelijkmatige beweging van het geheel, voortdurend behouden blijven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

HOOFDSTUK V.

VOORTGEZETTE OPLEIDING.

91. Inleiding.

Het doel van de voortgezette opleiding is de ruiters, die daarvoor in aanmerking komen, bij het Depôt op te leiden remonteberijder, dan wel hunne rijkunstige bekwaamheid zoover te ontwikkelen, dat zij geschikt worden om minder gemakkelijke paarden te kunnen rijden en niet goed gaande paarden te kunnen verbeteren. Tevens is dit hoofdstuk een leidraad voor de rijlessen aan Officieren en kader te geven.

Voor dit onderricht worden aanvankelijk goedgaande paarden voor de ruiters ingedeeld, terwijl het onderwijs zooveel mogelijk door Officieren of daartoe opgeleide onderofficieren wordt gegeven.

92. De hulpen.

De hulpen zijn in hoofdstuk II reeds behandeld zoodat zij hier niet herhaald behoeven te worden.

De hulpen werken in de eerste plaats op het gevoel van het paard, vervolgens op het begripsvermogen en ten slotte op de bewegingsorganen. Van den graad van africhting van het paard en de wijze, waarop de hulpen door den ruiter worden aangebracht, hangt het tijdsverloop af tusschen het aanbrengen van de hulpen en de uitvoering der beweging. Naarmate de wijze, waarop de hulpen worden aangebracht, juister is, des te beter zal het paard de beweging uitvoeren.

Behalve de kennis van de hulpen, moet de ruiter in dit tijdperk door de ontwikkeling van zijn rijkunstig gevoel leeren op welk oogenblik, op welke plaats en in welke mate hij zijne hulpen moet aanbrengen, teneinde met het minste krachtverbruik de beste uitwerking te verkrijgen.

Door rijkunstig gevoel verstaat men niet alleen het bovenonschrevene, maar bovendien het gevoel, dat de ruiter moet hebben om de bewegingen en de goede of verkeerde spanning van het paard te onderkennen. Tot de ontwikkeling van dit gevoel is het noodig, dat gelet wordt op de werking der beenen en die der handen en op hunne samenwerking.

Teneinde ook het voortgezet onderricht vruchtdragend te maken, zal het zooveel mogelijk individueel moeten worden gegeven.

A. DE OEFENINGEN IN DE MANEGE.

93. Nadat de paarden onder den ruiter rondgestapt hebben, wordt aangedraafd met het doel opschieten voor de beenen na te gaan en zoonoodig op te wekken, tengevolge waarvan zij het bit opzoeken en aannemen. Bij voorkeur zullen de ruiters hierbij afzonderlijk rijden, ten einde in de gelegenheid te zijn een tempo te kiezen overeenkomstig bouw, temperament en wijze van gaan van hun paard. Hierbij zal men de ruiters er op moeten wijzen, dat het gaan in een snel tempo geen bewijs is voor het juiste opschieten voor de beenen, maar wel de wijze **waarop** het paard zijn krachten ondergeschikt maakt aan den wil van den ruiter.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Verder, dat juist bij de dikwijls uit te voeren overgangen en wendingen blijkt of het paard goed de hulpen volgt.

Het kan voorkomen, dat het paard zelfs in snelle gangen minder impuls heeft dan een ander in stap. Onder impuls verstaat men den voortdurenden drang naar voren, dien het paard door zijn eigen temperament heeft of die door de hulpen van den ruiter wordt opgewekt. Ten allen tijde moet impuls aanwezig zijn en worden onderhouden.

94. **Aanleuning.**

In punt 36 is reeds met een paar woorden over aanleuning gesproken. Men spreekt van een goede aanleuning, **aan het bit gaan,** wanneer het paard, met nageeflijke nek en kaakgewrichten, de beide teugels gelijkmatig spant.

Deze spanning kan zijn licht, vermeerderd en sterk en moet in overeenstemming zijn met de snelheid van gang.

Is er een goede aanleuning, dan zullen de kleinste aanwijzingen van de hand onmiddellijk en duidelijk op de lagen van het paard worden overgebracht.

Eene verkeerde aanleuning heeft het paard, wanneer het, tengevolge van onvoldoende buigzaamheid, scheef gaat of zich verzet of zich op een of beide teugels vastzet; men spreekt dan van **tegen het bit** gaan; eveneens wanneer het bij het aandrijven van de beenen het bit niet wil opzoeken en aannemen en **achter het bit** gaat, verder wanneer het bij een te diepe halsstelling **op het bit loopt.**

95. **Nageven.**

Indien het paard aan het bit is en zich hierop afstoot door den mond te openen en het bit even los te laten om het onmiddellijk daarop weder aan te nemen, zegt men dat het „nageeft".

96. **Bijbrengen.**

Onder bijbrengen verstaat men het plaatsen van het hoofd van het paard, als dit te veel naar voren wordt gehouden, in eene houding slechts weinig vóór de loodlijn.

In beweging zijnde verkrijgt men deze houding door, wanneer het paard voor de beenen opschiet, met de hand weerstand te bieden of een lichte aanhouding te doen. Deze inwerking moet tot den hals beperkt blijven en mag geen invloed uitoefenen op den gang. Stilstaande moet de ruiter eerst zijn paard vierkant plaatsen en daarna door lichte aanhoudingen het hoofd in de vereischte houding brengen, waarbij er voor gewaakt moet worden, dat de romp niet over de beenen wordt teruggeschoven.

Onder vierkant staan van het paard, indien het bereden is, verstaat men, dat het recht onder den ruiter en recht op zijn vier beenen staat.

Het bijbrengen geschiedt **bij voorkeur in beweging** en moet telkens herhaald worden, als het paard weer uit de gewenschte houding komt.

Hoe korter de gangen zijn, hoe gemakklijker het bijbrengn, doch hoe grooter de kans op het achter het bit raken van het paard, en daarom **bij voorkeur in stap of korten draf.**

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Zoodra het paard gehoorzaamt, moet de ruiter zijne hulpen staken.

97. Het wenden als inleiding tot het brengen van meerder gewicht op een schouder.

Om den ruiters te leeren het gewicht van de voorhand meer op den eenen of anderen schouder over te brengen laat de onderwijzer veelvuldig wendingen naar beide zijden en in elkaar vloeiende wendingen rijden.

Tot dit doel kunnen dienen:

Het rijden van een gebroken lijn langs den hoefslag door, op den hoefslag zijnde, de voorhand van het paard alleen met de handen naar binnen te brengen, een paar passen in de nieuwe richting door te marcheeren en daarna door de voorhand van het paard weer met de handen naar buiten te brengen, op den hoefslag terug te komen en vervolgens den hoefslag weer op de zelfde wijze te verlaten. (fig. 9) .

Het van hand veranderen tot op het midden van de manege en terug naar dezelfde lange zijde (fig 10).

Vierkante volte (fig. 11).

Wenden in het midden van de lange zijde, als men b.v. op de linker hand was, in het midden van de manege rechts wenden en bij het midden van de korte zijde weer links (fig. 12).

Slangenvolte (fig. 13).

Het veranderen van hand op de groote volte (fig: 14).

Dit laatste geschidt op het

Co.:

VERANDERT VAN HAND.

Uitv.:

Op dit commando wendt de ruiter, die aan het hoofd is, aan het eerst komend raakpunt van den hoefslag der groote volte met de lange of korte zijde af en doet zijn paard een halven cirkel doorloopen met den straal der groote volte als middellijn. Zoodra het hoofd van het paard op het middelpunt der groote volte is gekomen , doet de ruiter zijn paard in tegengestelden zin een dergelijken cirkelboog doorloopen. Op den hoefslag der groote volte teruggekomen, volgt hij deze.

Het van hand veranderen door een S. (fig. 15).

Hiertoe wordt gecommandeerd:

DOOR EEN S VERANDERT VAN HAND.

Waarop de ruiter, die aan het hoofd is, op den hoefslag rijdende op het eerst volgende raakpunt eener groote volte met de lange zijde op onderstaande wijze van hand verandert en den hoefslag volgt.

98. Het wijken voor de beenen.

Indien het paard wijkt bijv. voor het linkerbeen, dan wendt de achterhand om de voorhand in hoofdzaak om het linkerbeen.

Om dit op de plaats te doen uitvoeren, zal de ruiter het linkerbeen achter den singel aandrukken, teneinde de achterhand naar rechts te doen uitwijken. Het rechterbeen wordt wakend op of nabij den singel gehouden, teneinde deze verplaatsing toe te staan. De ruiter belet met de teugels, dat het paard daarbij voorwaarts gaat en brengt tevens daarmede het gewicht van de voorhand meer op het linker voorbeen (rechter teugel 4e werking of en linker teugel 2e).

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Wanneer het paard de achterhand niet willig naar rechts brengt voor den druk van het linker been, dan zal de ruiter deze druk ondersteunen met den linker teugel (2e werking).

Om het in beweging uit te voeren, gelden dezelfde hulpen, alleen moeten de teugels bij het brengen van het gewicht van de voorhand op den linker schouder de voorhand eenigszins inhouden, zoodat de achterhand, die een grootere boog moet doorloopen dan de voorhand, zich om deze heen kan bewegen.

Nadat de achterhand een paar passen geweken heeft, wordt het paard in de strekking waarin het gekomen is recht vooruit gebracht en wordt de oefening daarna op een andere plaats herhaald. Begrijpt de ruiter dit laten wijken van de achterhand, dan kan men gaandeweg overgaan tot het laten medenemen van de voorhand naar de zelfde zijde als de achterhand gat. Het paard daarbij in eene schuine strekking op de richting van de beweging. De rechter teugel werkt in de zelfde richting (zijwaarts leidende). Wil het paard zich terug houden, dan wordt het met beide beenen eenige passen voorwaarts gedreven om het wijken daarna weder te hervatten. Wanneer het paard een oogenblik niet willig gehoorzaamt aan het linker been, dan moet de linker teugel tijdelijk als correctie volgens de 2e werking aangewend worden.

99. De wending om de voorhand.

Deze wending is eigenlijk niet anders dan het laten wijken voor den eenzijdigen beendruk op de plaats.

Als de ruiters in beweging zijn en niet op den hoefslag rijden zal de onderwijzer aanvankelijk eerst laten halt houden, daarna de wending om de voorhand doen uitvoeren en vervolgens weer voorwaarts gaan.

Bij meerdere geoefendheid kn hij gaandeweg deze verrichtingen in elkaar laten vloeien.

Om te wenden met de achterhand bv. naar rechts, zijn dus de hulpen: linkerbeen achter den singel, om de achterhand naar rechts te brengen. Beide beenen voorkomen of corrigeeren het zich terughouden van het paard. Beide teugels houden de voorhand op de plaats. De rechter teugel (4e werking) belast den linker schouder meer dan den rechter. De linker teugel (2e werking) werkt als correctie, wanneer het paard niet gehoorzaamt aan de werking van het linker been.

Om toch vooral de impuls in het paard te houden, zal men bij de eerste lessen het paard met de voorbeenen een kleinen cirkel laten beschrijven, om gaandeweg als ruiter en paard deze oefening beter begrijpen, hiermede te eindigen, dat bv. bij een wending naar rechts het linker voorbeen op de zelfde plaats blijft, terwijl het rechter voorbeen er omheen draait.

100. De wending om het midden.

Hierdoor wordt het paard op de vlugste wijze op de plaats in een andere richting gebracht. De voor- en achterhand beschrijven dan een even grooten boog, maar naar tegenovergestelde zijden. Teneinde eene wending rechtsom om het midden uit te voeren, zal de ruiter na halt te hebben gehouden zijn paard onmiddellijk omzetten door met den linker teugel (4e werking) de voorhand naar rechts

PERPUSTAKAAN NASIONAL

en met het rechter been achter den singel de achterhand naar links te verplaatsen. Het linkerbeen treedt zooveel mogelijk regelend op, terwijl na volbrachte wending het paard met beide beenen weer vlot voorwaarts wordt gedreven.

101. **Evenwicht, halve ophoudingen.**

Men zegt, dat het paard zich in evenwicht beweegt, wanneer het gaat met een behoorlijke gewichtsverdeeling, waarbij de voorhand niet meer bezwaard is dan noodig voor de snelheid van den gang. Het zal dan met de minste inspanning of vermoeienis de gevraagd bewegingen kunnen uitvoeren.

Voor het goed gaan en het juiste uitvoeren van alle bewegingen is het dus een eisch, dat de ruiter zijn paard in evenwicht kan doen gaan.

De moeilijkheden die zich hoofdzakelijk hierbij kunnen voordoen zijn, dat het paard teveel op de voorhand loopt en dan op de hand hangt of dat het zich terug houdt.

Om in het eerste geval het evenwicht te kunnen verkrijgen, zal in het algemeen in een korter tempo moeten worden gereden en past men die oefeningen toe, welke het gewicht terugbrengen, zooals het verkorten van den gang of het halt houden en teruggaan, om telkens weer in den oorspronkelijken gang terug te komen. Wil men in den zelfden gang blijven, dan kan men met vrucht gebruik maken van de **halve ophoudingen.**

De halve ophouding is een rijkunstig middel, waardoor men het paard in een verbeterde houding tracht te brengen of wel om het te doen gehoorzamen als het de werking van het mondstuk te gering acht en tegen het bit indringt. Zij geschiedt door de zelfde hulpen als de geheele ophouding, doch zoodra de ruiter voelt, dat zijn paard er aan begint te gehoorzamen, drijft hij het in het zelfde tempo vooruit, waarbij de hand dan regelend werkzaam wordt.

Bij terughoudende paarden zal men veel in een vlotter tempo moeten rijden, het gewicht naar voren doen brengen bij overgaan in een verdubbelden gang of tot een sneller tempo in alle gangen.

Om evenwicht te verkrijgen en te houden is overeenstemming tusschen de hulpen noodzakelijk.

De beenen wekken zoonoodig de impuls op, die door de teugels opgevangen en geregeld wordt door een gedeelte naar voren te laten glijden terwijl het andere gedeelte terug wordt gebracht op de ondertredende achterbeenen.

Beperkt zich de werking van de hand alleen in opvangen en weerstand bieden, dan is deze handeling niet tegenoversteld aan de werking van de beenen. Is de ruiter evenwel in enkele gevallen verplicht om een aanhouding te doen, dan mag dit **nimmer gelijktijdig** plaats hebben met het aandrijven op straffe van elkaars uitwerking op te heffen of de impuls verloren te doen gaan.

Het is duidelijk, dat hoe beter een paard gaat en hoe gehoorzamer het is, deze hulpen des te meer elkaar kunnen naderen, zonder evenwel ooit geheel in elkaar te mogen vloeien.

Hoe minder goed daarentegen een paard gaat, hoe duidelijker de hulpen moeten zijn en hoe meer men bij hulpen die een tegenstrijdige uitwerking hebben, voorkomen moet dat ze elkaar te vlug opvolgen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Om de paarden in evenwicht te rijden eigent zich in het algemeen het best een draf in een verkort tempo, waarbij de achterbeenen meer onder de massa moeten treden en dus behalve voortstuwend ook meer dragend werken, waartoe de gewrichten meer gebogen moeten zijn.

Opgevangen door de teugels zal het **bijgebrachte** paard zich op het bit afstooten en daardoor den hals oprichten en terug schuiven tegen schoft en schouders. Het gewicht wordt nu meer op de achterhand overgenomen.

Hierbij valt op te merken, dat het paard rustig en met impuls moet blijven gaan, zich moet loslaten, dat het **licht** in de hand moet zijn, waardoor het als het ware uit zich zelf gaat.

Het is wenschelijk niet te lang achter elkaar in een kort tempo te doen rijden en in het algemeen dikwijls afwisseling te brengen in tempo en gang.

102. Het rechts of links afbuigen.

Om dit te vragen moet het paard vierkant staan, of in beweging zijnde goed blijven opschieten en zich niet onttrekken door het gewicht naar de eene of andere zijde over te brengen.

Het bestaat daarin, dat het paard het hoofd een weinig zijwaarts brengt en daarna nageeft op de eenzijdige werking van den teugel.

Hiertoe brengt de ruiter de hand eerst eenigszins zijwaarts voor het zijdelingsch buigen en daarna eenigszins terug en opwaarts om het paard tot nageven te brengen. De andere hand staat aanvankelijk toe, dat het paard het hoofd zijdelings brengt, biedt daarna weerstand en voorkomt zooveel mogelijk het uitbuigen van den hals, zoodat

de buiging in hoofdzaak in het nekgewricht plaats heeft, althans zich niet verder uitstrekt naar achteren dan in het bovenste gedeelte van den hals.

Deze oefening dient voornamelijk tot het verkrijgen van nageeflijkheid in het nekgewricht.

103. Het recht gaande paard.

Men zegt dat het paard recht gaat, als de algemeene richting van de wervelkolom ook de richting van de beweging aangeeft.

De achtervoeten bewegen zich op dezelfde lijnen als de gelijkzijdige voorvoeten, terwijl de achterbeenen dan beide even krachtig en op de zelfde wijze op de massa inwerken, waardoor deze regelmatig en vloeiend naar voren gestuwd wordt.

Indien het paard daarentegen niet recht gaat, verdwijnt de overeenstemmende werking tusschen voor- en achterhand evenals de ware gewichtsverdeeling en het zich even gemakkelijk bewegen naar alle richtingen.

Het zich niet recht achter de voorhand willen plaatsen van de achterhand, veroorzaakt spanning en verzet.

Het is dus van groot belang vóór alles het paard recht te krijgen en te houden. Door eene overeenstemmende **werking van teugels en beenen** zal de ruiter **het paard recht** moeten richten (zie 2e en 4e teugelwerking punt 36).

Het is een vereischte, dat hierbij de impuls bewaard blijft.

104. Oefeningen op twee hoefslagen.

Hieronder verstaat men die oefeningen, waar-

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

bij de schouders en de heupen twee evenwijdige lijnen dooloopen. Tot deze oefeningen behoort o.a. het overschenkelen (zie punt 48).

Voor wat betreft de overige oefeningen wordt verwezen naar den leidraad **Africhting**.

B. DE OEFENINGEN BUITEN DE MANEGE.

105. Evenals bij de recruten opleiding moet het rijden in de manege afgewisseld worden met oefeningen buiten en het binnen verkregene ook buiten in toepassing worden gebracht, zoodat de paarden in een betere houding in evenwicht moeten blijven gaan.

Als verdere oefeningen kunnen dienen het galoppeeren, het terreinrijden, het overwinnen van hindernissen enz.

Om den ruiter te leeren de snelheid van zijn paard te beoordeelen en te regelen, zich rekenschap te geven van alles wat om hem heen geschiedt, d.w.z. hem handig en oplettend te maken zelfs in snelle gangen, dient de oefening in het galoppeeren.

Met uitstrekken en verkorten moet deze oefening niet over meer dan 6 à 800 M. gehouden worden. Na den galop zal men de paarden laten stappen en wel langer, naarmate de galop sneller geweest is of langer geduurd heeft.

De onderwijzer zal, rekening houdende met het terrein, de weersgesteldheid en den toestand der paarden, zijn ruiters en paarden leeren langzamerhand een vlot tempo van galop aan te nemen en te onderhouden.

Hierbij dient er op gelet te worden, dat de ruiters hunne paarden meer tegen de hand aandrijven. Durven de paarden deze meerdere aanleuning nemen, dan zijn zij in de beste houding om snel te kunnen gaan.

Aanvankelijk is het gewenscht in groepen van twee of drie te laten galoppeeren en daarbij rekening te houden, paarden met eenzelfde temperament bij elkaar te voegen.

Bij den gestrekten galop moet de ruiter de dijen meer aansluiten, de onderbeenen goed aan het paard hebben en het bovenlijf in de heupen een weinig naar voren buigen, om de lenden van het paard iets te verlichten en de achterhand met meer kracht naar voren te laten werken en daardoor de snelheid te bevorderen. Het zitvlak moet hierbij in het zadel blijven. De handen moeten laag gehouden worden en zoonoodig steun nemen bij de inplanting van den hals aan de schoft.

Men leert den ruiter geleidelijk het tempo uit te strekken, totdat de renloop bereikt is en daarna langzamerhand te verkorten, waarbij de aanleuning niet verloren mag gaan en het paard recht moet blijven.

106. Het springen, dat tjdens het onderricht aan recruten reeds werd onderwezen, moet gedurende de geheele verdere opleiding worden voortgezet, niet alleen met het doel den ruiters de in het terrein meest voorkomende hindernissen te leeren overwinnen, maar voornamelijk, omdat het springen zulk een uitstekend middel is tot het verkrijgen van den onmisbaren meegaanden zit, tot oefening van het gevoel van de hand en van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het gebruik der beenen. Verder geven deze oefeningen den ruiter zelfvertrouwen en wekken zij de ambitie op. Daartoe is het echter een vereischte, dat de oefeningen met zéér veel omzichtigheid worden geleid, daar zij anders den ruiter juist angstig en zenuwachtig maken.

Verliest de ruiter zijn evenwicht, dan zal steeds worden toegestaan, dat hij een vlok manen, het voortuig of den voorboom van het zadel vastgrijpt, daar hij anders aan de teugels zal gaan hangen.

Overigens wordt verwezen naar punt 72.

Al hetgeen in de rijkunst geleerd wordt, vindt toepassing bij het terreinrijden en het overwinnen van hindernissen. Vlotheid, een vaste meegaande zit, een goede hand, een goed begrip van de gewichtsverplaatsing bij het paard zijn hierbij hoofdcigenschappen.

HOOFDSTUK VI.

OEFENINGEN MET DE SABEL.

(Alleen voor de met sabel bewapenden).

---

107. Te paard hangt de sabel aan het zadel.

108. Te voet wordt, zoowel bij getrokken als bij opgestoken sabel, de sabelscheede in de houding en bij het marcheeren met de l. hand even onder den ring aangevat; bij het marcheeren met getrokken sabel wordt de rechterarm in den tijdmaat van den pas eenigszins bewogen.

HET TREKKEN VAN DE SABEL.

Te paard.	Te voet.
109. Wordt zoowel stilstaande als in gangen beoefend.	Wordt alleen stilstaande beoefend.

Co.:

1. Trekt == Uit.
2. Sabel.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Uitv.:

1. Op het Co.: „Uit" de teugels in de l. hand nemen, het hoofd een weinig links draaien, naar het gevest zien, de greep met de volle rechterhand over de linker aanvatten,

Indien de manschappen op twee gelederen zijn opgesteld, marscheert het tweede gelid op het W. Co. zes passen achterwaarts. Op het Co.: „Uit" het hoofd een weinig links draaien, naar het gevest zien, de greep met de volle r. hand aanvatten,

de kling ongeveer één d.M. uit de scheede trekken en het hoofd weder rechtuit plaatsen.

2. Op het Co. „Sabel" deze vaardig geheel uittrekken door den arm krachtig naar voren uit te strekken,

daarna de r. hand naast de linker plaatsen, kling met het scherp naar voren in de richting van het l. oog en evenwijdig dan het lichaam.

(Houding van „Gereed = Sabel").

de scheede daarbij zooveel noodig vooroverhoudende,

daarna de kling loodrecht met het scherp naar voren tegen den rechter schouder plaatsen, de vuist even onder de rechter heup, de pink achter de greep, de elleboog teruggetrokken. (Houding van „Draagt = Sabel).

Het tweede gelid sluit zoo noodig op.

110. De houding van „Gereed = Sabel" is de normale bij het rijden met getrokken sabel.

Den ruiters moet worden geleerd hoe zij in deze houding de r. hand ook kunnen gebruiken om behulpzaam te zijn bij de besturing en e.q. het richten van de teugels; zij mogen zulks in deze houding te allen tijde doen, mits de houding van de sabel daardoor niet noemenswaard wordt gewijzigd.

HET OPSTEKEN VAN DE SABEL.

Te paard.

111. Wordt alleen stilstaande en in stap beoefend.

Te voet.

Wordt alleen stilstaande beoefend.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Co.:

1. STEEKT = OP.
2. SABEL.

Uitv.:

Indien de manschappen op twee gelederen zijn opgesteld, marcheert het tweede gelid op het W. Co. zes passen achterwaarts.

Op het Co. „Op'' de sabel loodrecht voor het midden van het aangezicht brengen, het scherp links, de hand ter hoogte en op 1 d.M. afstand van de kin, de duim langs en de vier vingers om de greep, de elleboog aan het lijf.

Op het Co. „Sabel'' de r. hand tegenover en op ongeveer 1 d.M. van den l. schouder brengen, de punt der kling achterwaarts en dicht langs de linkerzijde doen zakken, het hoofd een weinig links draaien, naar de scheede zien, de kling, steunende met den rug tegen den linkervoorarm, in de scheede steken, de sabel forsch naar beneden stooten, tegelijkertijd de greep loslaten, daarna het hoofd weder rechtuit plaatsen en met de r. hand de r. teugels aannemen.

de scheede zien, de kling in de scheede steken, daarbij de scheede eenigszins voorover houdende, de sabel forsch naar beneden stooten, daarna het hoofd weder rechtuit en de r. hand langs de zijde plaatsen.

Het tweede gelid sluit zoo noodig op.

HET PRESENTEEREN VAN DE SABEL.

112. Wordt alleen stilstaande beoefend en alleen gecommandeerd als de sabel is getrokken.

Co.:

PRESENTEERT = SABEL.

Uitv.:

De sabel in de houding brengen van STEEKT = OP''.

Het wordt beeindigd op het commando:

„DRAAGT = SABEL'' of „GEREED = SABEL''

„DRAAGT = SABEL''

113.

Het in arm nemen van de sabel.

Wordt alleen stilstaande beoefend en alleen gecommandeerd als de sabel wordt gedragen.

Co.:

IN ARM = SABEL.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Uitv.:

De sabel wordt in de buiging van den l. arm geplaatst, met het scherp naar links, de l. hand omvat de r. hand; beide handen worden vóór het lijf geplaatst.

HET DRAGEN VAN DE SABEL.

Te paard.

114. Wordt zoowel stilstaande als in stap en in draf beoefend en alleen uit de houding van „Presenteert = sabel" en van „Gereed = sabel".

Te voet.

Wordt alleen stilstaande beoefend uit de houding van „Presenteert = sabel" en van „in arm = sabel".

Co.:

DRAAGT = SABEL.

Uitv.:

De sabel met den rug der kling tegen de buiging van den r. schouder plaatsen, met het scherp een weinig buitenwaarts gedraaid, de r. hand rustende ongeveer op het midden van de dij, met de pink achter de greep, de overige vingers daaromheen.

De sabel brengen in de houding van punt 109.

115. Bij het op de plaats rusten met getrokken sabel, wordt deze in de houding van punt 113 gebracht, terwijl op het Co.: „Geeft acht" de sabel wordt gedragen.

116. De ruiters worden geoefend in de besturing van hun paard met getrokken sabel.

WENKEN VOOR HET GEBRUIK VAN DE SABEL.

117. Om in voorkomende gevallen de sabel te paard te kunnen gebruiken, waarbij de r. pols door de handlis wordt gestoken, moet den ruiter worden medegedeeld, dat:

het tegenover een tegenstander voordeelig is aan te vallen, de beste afwering bestaat in het buiten gevecht stellen van zijn tegenstander,

het er op aankomt te treffen, waar men kan, zoo noodig door alle afweringen van den tegenstander heen,

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

de sabel zoowel steek-als houwwapen is, doch dat de steken beslissender in hunne uitwerking zijn,

de steken moeten worden toegebracht door den arm even snel als krachtig uit te strekken, en daarna de sabel onmiddellijk moet worden teruggetrokken, teneinde dadelijk een volgende steek of houw te kunnen toebrengen,

de houwen uitsluitend met het scherp moeten worden toegebracht, daarbij den arm in zijne geheele lengte krachtig uitslaande en aan de kling de grootst mogelijke snelheid gevende,

het bovenlijf naar de zijde moet worden gedraaid, waarheen gestoken of gehouwen wordt,

bij het toebrengen van steken en houwen het been, tegenovergesteld aan de zijde, waarheen zulks wordt uitgevoerd, niet van het paard mag worden verwijderd, en de ruiter niet in de beugels mag gaan staan, doch integendeel zich zoo vast mogelijk in den zadel moet zetten met goed aangesloten onderbeenen.

bij den aanval op een tegenpartij te paard de sabel „Hoog" (vuist rechts voorwaarts ter hoogte van het aangezicht vooruit brengen, de punt der kling naar voren en gericht op den tegenstander, het scherp rechts en een weinig opwaarts) en bij den aanval op een tegenstander te voet de sabel „Laag" wordt genomen (den rechterarm omlaag uitstrekken, de vuist ongeveer 2 d.M. achter de dij, de punt der kling voorwaarts en evenhoog als het gevest, het scherp omlaag).

PERPUSTAKAAN NASIONAL PL

erkende hand ○ H

elende hand ● h

erkend been ○ B

elend been ● b

ote verandering van
ting naar rechts.

Fig. 1.

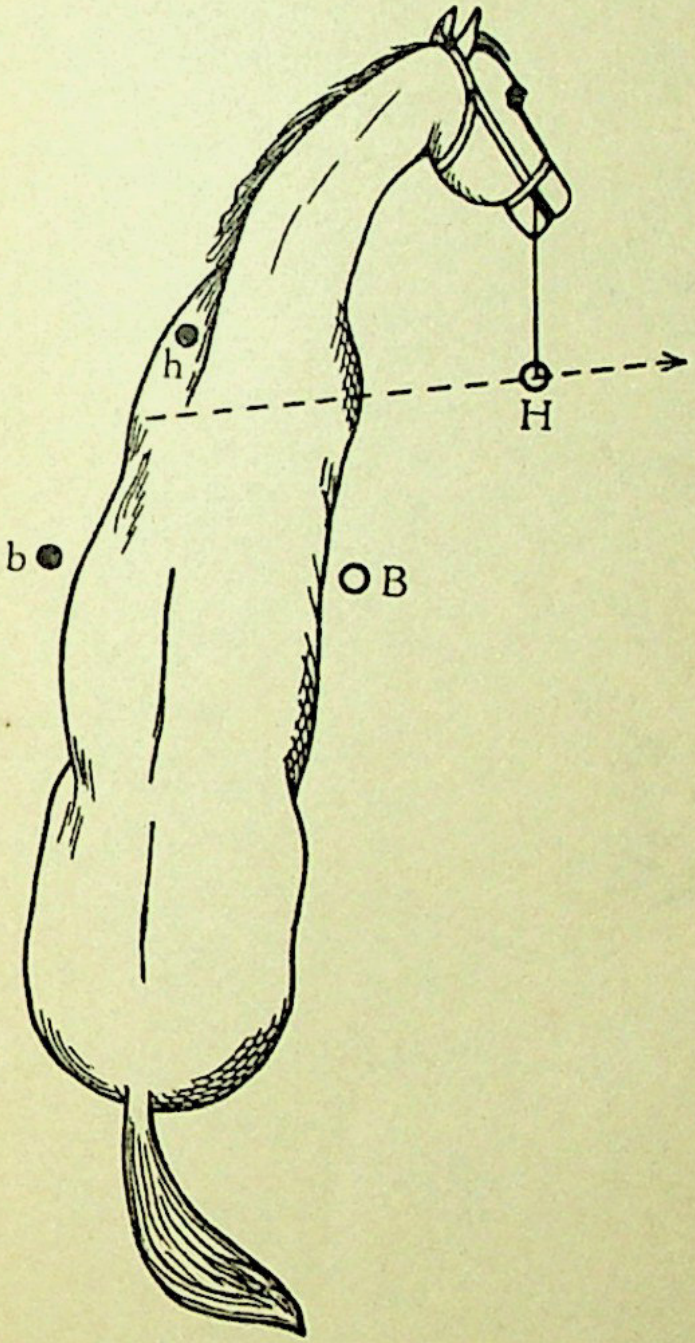

Inwerkende hand ○ H

Regelende hand ● h

Inwerkend been ○ B

Regelend been ● b

groote verandering van richting naar rechts.

nwerkende hand ○ H

Regelende hand ● h

nwerkend been ○ B

Regelend been ● b

korte verandering van
richting naar rechts.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Fig.2.

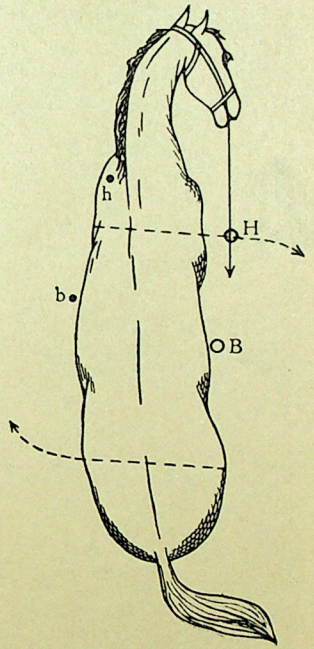

Inwerkende hand ○ H

Regelende hand ● h

Inwerkend been ○ B

Regelend been ● b

Korte verandering van richting naar rechts.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Fig. 3.

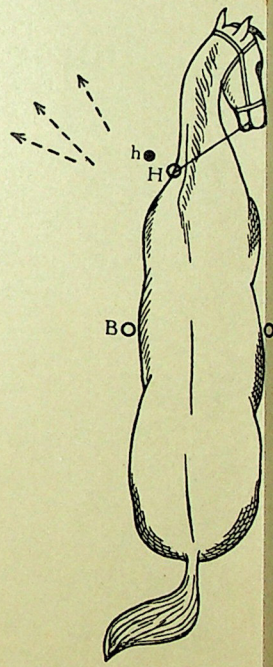

Inwerkende hand ○ H

Regelende hand ● h

Inwerkend been ○ B

groote verandering van richting naar links.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Fig. 4.

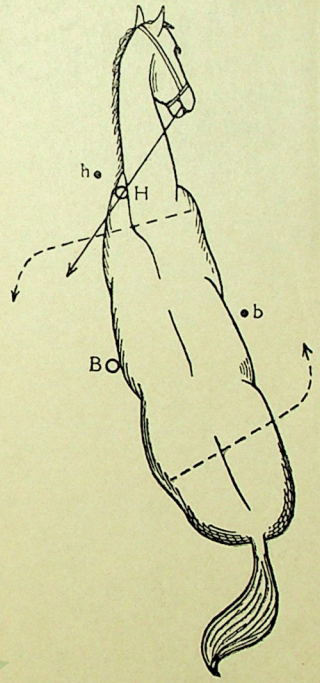

Inwerkende hand ○ H
Regelende hand ● h

Inwerkend been ○ B
Regelend been ● b

Korte verandering van richting naar links

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Fig. 5.

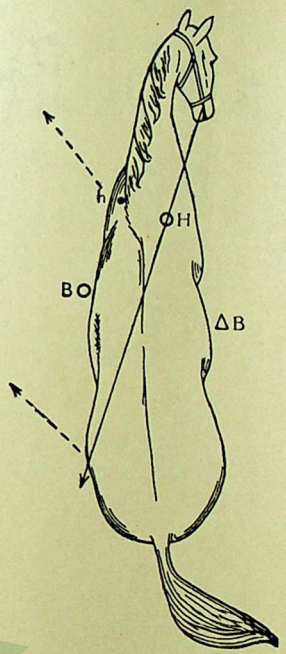

Inwerkende hand ○ H

Regelende hand ● h

Sterk inw. been △ B

Inwerkend been ○ B

het paard overschenkelt naar links.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

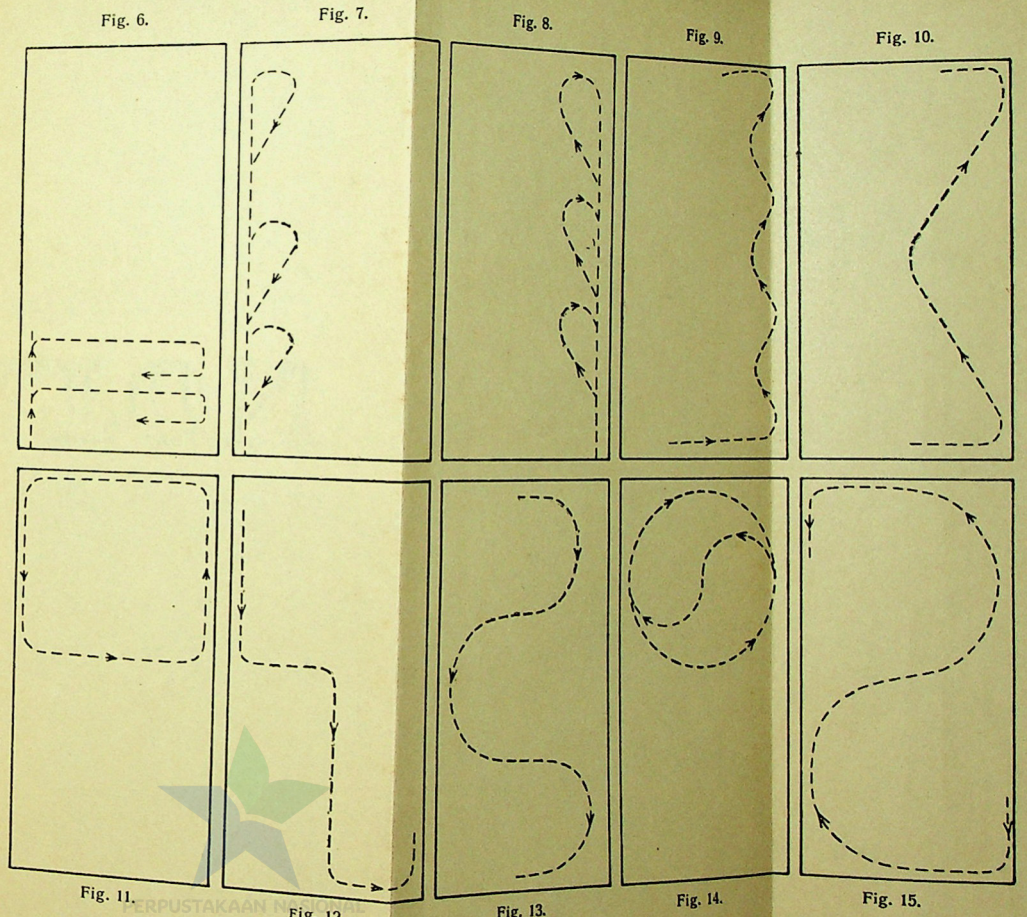
Fig. 6.
Fig. 7.
Fig. 8.
Fig. 9.
Fig. 10.
Fig. 11.
Fig. 12.
Fig. 13.
Fig. 14.
Fig. 15.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA